

**„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie”**

Ewaluacja zewnętrzna Lokalnej Strategii Rozwoju

Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia „Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej”

Wykaz zastosowanych skrótów:

ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
Beneficjent	osoba fizyczna lub prawna, która jest odbiorcą ostatecznym pomocy publicznej
CLLD/RLKS	(ang. Community-led local development) - Rozwój kierowany przez lokalną społeczność
CAWI	(ang. Computer Assisted Web Interviews) - badanie ankietowe realizowane z wykorzystaniem kwestionariusza internetowego
CATI	(ang. Computer Assisted Telephone Interview) - Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo
IZ	Instytucja Zarządzająca PROW
JST	Jednostki samorządu terytorialnego
LGD/Stowarzyszenie	Lokalną Grupą Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej”
LSR	Lokalna strategia rozwoju
Leader	skrót nazwy z jęz. francuskiego: „Liaison entre actions de développement de l'économie rurale”, co oznacza „Powiązania pomiędzy działaniami na rzecz rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich” – oddolne partnerskie podejście do rozwoju obszarów wiejskich, realizowane przez lokalne grupy działania, polegające na opracowaniu przez te grupy (lokalną społeczność wiejską) lokalnej strategii rozwoju oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby ludzkie, naturalne, kulturowe, historyczne, itp., wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego
Rada	Organ decyzyjny LGD, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PROW 2014-2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Umowa ramowa	Umowa o warunkach i sposobie realizacji LSR zawierana pomiędzy UM a LGD, w której określa się także maksymalną wysokość środków finansowych na wdrażanie lokalnej strategii rozwoju
UL	Uniwersytet Ludowy w Wolinie utworzony przez LGD w ramach dotacji otrzymanej z Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030
PIL	Projekt „Podkarpackie Inicjatywy Lokalne” realizowany przez LGD od 2014 roku. Realizacja projektu finansowana jest z dotacji otrzymanej z Narodowego Instytutu Wolności- Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021- 2030, NOWEFIO 2021.

Streszczenie najważniejszych wyników badań

W wyniku przeprowadzonego badania:

1. Dokonano oceny stopnia osiągnięcia celów LSR. Poziom osiągnięcia celów i odpowiadających im wskaźników należy uznać za zadowalający. LGD zrealizowało lub jest w trakcie realizacji większość założonych wskaźników.
2. Ocena wdrażania LSR wskazuje na prawidłową i zgodną z dokumentami realizację LSR. W ramach organizowanych naborów wniosków złożono do LGD 226 wnioski, co pozwoliło na podpisanie 169 umów o dofinansowanie. LGD realizowało też 7 projektów grantowych w ramach których realizowano łącznie 43 operacje. Liczba złożonych wniosków i podpisanych umów stawia LGD w czołówce grup na terenie Województwa Podkarpackiego, pod tym względem.
3. W ramach wsparcia działalności gospodarczej za pośrednictwem LGD wsparto 80 osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz 4 podmioty rozwijające działalność. Połowa osób ubiegających się o środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej stanowiły osoby bezrobotne. Liczba wspartych osób, jakkolwiek nie ma przełożenia na sytuację gospodarczą na całym obszarze LGD, to pozwoliła na dotarcie do szerokiej grupy odbiorców i aktywizację gospodarczą wybranych osób.
4. Realizowane działania infrastrukturalne w zakresie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej pozwoliły na realizację dużej liczby działań na całym obszarze wdrażania LSR. Działania te pozwoliły na aktywizację lokalnych środowisk oraz promocję działalności LGD wśród mieszkańców.
5. Realizowane działania w zakresie aktywizacji mieszkańców pozwoliły na zaangażowanie w realizację działań w ramach LSR dużej liczby lokalnych organizacji. Organizacje te realizowały zarówno granty jak i operacje o charakterze infrastrukturalnym. W opinii badanych przełożyło się to na aktywizację i promowanie działalności organizacji społecznych.
6. W skład ciał statutowych LGD nie wchodzi wójtowie i burmistrzowie z obszaru działania. W ocenie badanych wpływ lokalnych samorządów na działalność jest niższy, niż w większości grup. Projekty realizowane przez JST i jednostki im podległe były bardzo nieliczne i dotyczyły w większości obszaru kultury. Duża liczba operacji była realizowana przez jednostki pozarządowe. Na potrzeby wsparcia finansowania tych operacji część gmin wdrożyła mechanizmy pożyczkowe, co było dodatkowym i nie planowanym efektem realizacji LSR.
7. LGD realizuje dużą liczbę operacji finansowanych z funduszy inne niż PROW. LGD jest jednym z partnerów realizujących od wielu lat programu Podkarpackie Inicjatywy Lokalne w którym wspierane są lokalne organizacje i grupy inicjatywne. Stanowi to uzupełnienie i poszerzenie oferty LGD. Ułatwia też docieranie do potencjalnych liderów. LGD utworzyło także Niżański Uniwersytet Ludowy. Na potrzeby UL zakupiony i zaadaptowany został budynek dawnej szkoły w Wolinie. Przy wsparciu lokalnych samorządów i organizacji społecznych tworzona jest oferta edukacyjna UL skierowana

głównie do osób dorosłych mieszkających na terenach wiejskich. Realizowane projekty finansowane z innych środków niż PROW pozwalają na rozwój i znaczne poszerzenie oferty LGD. Pozwalają także, na wychodzenie z niektórych formalnych ograniczeń działalności narzucanych przez regulacje PROW. Realizacja tego typu projektów, może być wykorzystywana w działaniach LGD w następnej perspektywie.

8. Sugerowane kierunki przyszłych działań:

- w obszarze przedsiębiorczość: W przyszłym okresie uczestnicy badań widzieli potrzebę dalszego wsparcia zarówno osób podejmujących działalność gospodarczą po raz pierwszy jak i wspierania finansowego funkcjonujących przedsiębiorstw rozwijających działalność. Dodatkowo sygnalizowano potrzeby w zakresie zapewnienia wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą w zakresie min. rozliczeń, księgowości, marketingu. W badaniu zgłoszono także konieczność wsparcia doradczo-szkoleniowego oraz finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej (tj. KGW, stowarzyszeń, fundacji, spółdzielni socjalnych prowadzących działalność gospodarczą w celu realizacji i wspierania celów statutowych). Wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej powinno być, wg uczestników badania, ukierunkowane zarówno na same podmioty tego typu, jak i na podmioty świadczące konkretne usługi społeczne w swoich społecznościach (np. usługi opiekuńcze dla osób starszych lub niepełnosprawnych, prowadzenie przedszkoli, przygotowanie posiłków dla osób potrzebujących).

- w obszarze tradycji i kultury - badani podkreślali konieczność dalszego wsparcia w zakresie budowania potencjału turystyczno-rekreacyjnego powiatu. Podkreślano konieczność wykorzystania potencjału tj. tradycji związanych w ośrodkiem produkcji wikliny w Rudniku nad Sanem, tradycji flisackich w Ulanowie, potencjału rzek do rozwoju turystyki oraz produktów tradycyjnych. Zaznaczano także potrzebę wsparcia organizacji zajmujących się kultywowaniem lokalnych tradycji oraz wykorzystania aktywności organizacji prowadzących tego typu działania. Szczególnie podkreślana jest w tych wypowiedziach rola Kół Gospodyń Wiejskich. Zmiany w regulacjach dotyczących rejestrowania i dofinansowania KGW przyczyniły się do zwiększenia liczby i aktywności tych stowarzyszeń. Podkreślano też celowość wsparcia dla funkcjonujących instytucji kultury w zakresie doposażenia oraz organizowanych imprez.

- w obszarze kapitału społecznego - badani wskazywali na potrzeby w zakresie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych wymagających przekwalifikowania się pod kątem rynku pracy. Dostrzegano też konieczność wsparcia w zakresie zatrudniania pracowników w organizacjach pozarządowych pracujących w małych świetlicach wiejskich. W przeciwieństwie do dużych miejscowości w których funkcjonują instytucje kultury, w małych miejscowościach pomimo, że są budynki to brakuje wyposażenia i stałej osoby która będzie mogła prowadzić zajęcia. Dostrzegano też potrzebę wsparcia w zakresie prowadzenia miejsc aktywizacji społecznej. Badani wskazywali także na konieczność wsparcia edukacyjnego dla organizacji

pozarządowych w zakresie szeroko rozumianego zarządzania. Jako tematyki wsparcia proponowano następujące zagadnienia: prowadzenie organizacji pozarządowej, zarządzanie, finansowanie jej działalności, prowadzenie księgowości, zatrudnianie pracowników, prowadzenie sprawozdawczości, doradztwo prawne w trudnych sytuacjach, wsparcie marketingowe, promowanie własnych działań w tym szczególnie w mediach społecznościowych.

- w sugerowanych kierunkach wsparcia grup defaworyzowanych na przyszłe lata zgłaszane były potrzeby w kierunku aktywizacji środowisk z małych miejscowości. Proponowane działania dotyczyły wsparcia organizacji i świetlic prowadzących działania integrujące. Uczestnicy wywiadów generalnie widzieli też potrzebę kontynuowania wsparcia poprzez dotację na podejmowanie działalności gospodarczej z preferencjami dla osób z grup defaworyzowanych.

Spis treści

Wykaz zastosowanych skrótów:	3
Streszczenie najważniejszych wyników badań	4
Spis treści	7
Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	8
Kryteria ewaluacyjne:	8
Zdefiniowane potrzeby badawcze	9
Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	10
Stopień osiągnięcia celów LSR:.....	12
Ocena wpływu na główny cel LSR.	12
Rzeczowa realizacja celów oraz przedsięwzięć w LSR.....	15
Ocena wpływu na kapitał społeczny	20
Przedsiębiorczość	22
Turystyka i dziedzictwo kulturowe	23
Grupy defaworyzowane	26
Innowacyjność.....	27
Projekty współpracy.....	28
Ocena funkcjonowania LGD.....	30
Ocena procesu wdrażania.....	34
Wartość dodana podejścia LEADER	40
Podsumowanie – Wnioski i rekomendacje.	43
Spis tabel	46
Aneksy tworzone w toku realizacji badania.....	47

Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

Raport poniższy powstał w ramach badania ewaluacyjnego prowadzonego przez Grupę Doradczą BAS Stanisław Baska na zlecenie Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej”.

Głównym celem przeprowadzonego badania jest identyfikacja i ocena efektów realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) prowadzonego przez LGD w okresie programowania Unii Europejskiej 2014-2020. Badanie jest elementem wdrażania LSR i służy ocenie stopnia osiągnięcia założonych na etapie opracowania Strategii celów. Realizacja badania zgodna była z Wytocznymi Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Realizacja badania wymagała:

odniesienia się do danych monitoringowych pokazujących stopień osiągnięcia celów LSR i wyjaśnienia ewentualnych odchyleń od wartości zakładanych, a także oceny, na ile obserwowane wyniki można uznać za satysfakcjonujące;

zweryfikowania, w jakim stopniu cele LSR odpowiadały na lokalne potrzeby i w jakim stopniu potrzeby te zostały zaspokojone;

oszacowania wpływu realizacji LSR na rozwój lokalny i wyjaśnienia mechanizmów tego wpływu.

Badanie obejmuje okres realizacji LSR od podpisania umowy ramowej tj. 23.05.2016 roku do 31.12.2021. W przypadku dostępności danych bardziej aktualnych zostały one wykorzystane w badaniu wraz z załączeniem stosownych informacji.

Kryteria ewaluacyjne:

Przy konstruowaniu metodologii uwzględniono następujące kryteria:

- Skuteczność, stopień osiągnięcia założonych celów,
- Trafność, stopień w jakim przyjęte cele, przedsięwzięcia i sposób działania LGD odpowiada zidentyfikowanym i rzeczywistym potrzebom odbiorców i uczestników działań.
- Spójność, stopień zgodności z innymi dokumentami programowymi i strategiami rozwoju na obszarze LGD
- Efektywność, stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów.
- Użyteczność, stopień zaspokojenia potrzeb odbiorców działań w wyniku przeprowadzonej interwencji.
- Trwałość, ocena stopnia utrzymania efektów wdrażanych działań po zakończeniu ich realizacji.

Zdefiniowane potrzeby badawcze

Obszary badań i przypisane do nich pytania badawcze:

Ocena wpływu na główny cel LSR

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego LSR i przypisanych do niego wskaźników?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym na aktywność społeczną i zaangażowania w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należy wspierać rozwój kapitału społecznego w kolejnej LSR?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacji LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- W jaki sposób wspierać przedsiębiorczość w kolejnej LSR?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jaki sposób wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego w kolejnej LSR?

Grupy defaworyzowane

- Czy właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania w skali lokalnej należy podejmować na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu?

Innowacyjność

- W jakim stopniu działania w ramach LSR były innowacyjne?
- Jakie można wskazać działania innowacyjne i ich typy w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działań w ramach realizowanych projektów współpracy?
- Jakie powinien być zakres i formy współpracy planowany w kolejnej LSR?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działania biura LGD w tym działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych i doradczych?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD w kolejnej LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja rzeczowa i finansowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy stosowane procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczające przejrzyste i przyjazne dla odbiorców?
- Czy stosowane kryteria wyboru pozwalały na wybór najlepszych i spójnych z celami LSR projektów?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwolił na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działania prowadzone w ramach LSR wpływały na poprawę komunikacji pomiędzy różnych aktorami, budowanie powiązań pomiędzy nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wdrażaniu LSR potencjał rozwojowy jest odpowiednio wykorzystywany i promowany?
- Czy realizowane w ramach LSR projekty są spójne za zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru LGD i czy te projekty przyczyniają się do wzmocnienia tego potencjału?
- Czy realizowane w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem głównych tematów określonych w LSR?

Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.

Badanie zostanie przeprowadzone w oparciu następujące metody i techniki badawcze:

1. analiza danych zastanych – analiza danych ogólnodostępnych oraz dokumentów biura LGD.
2. badania jakościowe z przedstawicielami Biura, Zarządu i Rady LGD w tym.
 - 2.1 Wywiady eksperckie - wywiady grupowe wśród pracowników Biura,
 - 2.2 Zogniskowane wywiady grupowe (FGI) – zrealizowano 3 wywiady z przedstawicielami Zarządu i Rady LGD
 - 2.3 Zogniskowane wywiady grupowe (FGI) – min 7 wywiadów z przedstawicielami Gmin na obszarze LGD
3. Badanie ankietowe mieszkańców obszaru LGD – badania ilościowe realizowane w formie on-line. Badanie rozpoznawalności i postrzegania LGD w społeczności lokalnej.
4. Badania ankietowe wśród beneficjentów – badania ilościowe realizowane w formie on-line. Badanie służące ocenie efektywności interwencji oraz poziomu jakości świadczonego doradztwa oraz wsparcia ze strony LGD dla wnioskodawców.

Badanie realizowano w okresie: 01 październik – 31 grudnia 2022

Przy opracowaniu raportu z badania skupiono się na podstawowych wnioskach i obszarach bez prezentowania szczegółowych danych. Podejście takie ma na celu zaprezentowanie w

sposób jak najbardziej jasny i zrozumiały wniosków dla osób korzystających z opracowania.

Stopień osiągnięcia celów LSR:

Podstawowym celem badania jest ocena stopnia osiągnięcia celów LSR. Na etapie tworzenia LSR w 2015 roku cele główne i szczegółowe zostały zdefiniowane jako:

Tabela 1. Celem ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju.

Cel ogólny 1. Wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i zawodowym obszaru LGD.	Cel szczegółowy 1.1 Wzmocnienie kompetencji mieszkańców LGD niezbędnych dla aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, obywatelskim i gospodarczym oraz budowania świadomości ekologicznej.
	Cel szczegółowy 1.2 Poszerzenie i uzupełnienie kompetencji mieszkańców ułatwiających wejście i utrzymanie się na rynku pracy, w tym poprzez przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu, cyfrowemu i technologicznemu.
	Cel szczegółowy 1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zapobieganiu marginalizacji obszaru LGD poprzez wdrażanie idei uczenia się przez całe życie.
Cel ogólny 2. Wzmocnienie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz tożsamości kulturowej i ochrony dziedzictwa lokalnego.	Cel szczegółowy 2.1 Promocja obszaru LGD oparta na lokalnym dziedzictwie i produktach lokalnych.
	Cel szczegółowy 2.2 Rozwój tradycji i kultury lokalnej obszaru LGD.
	Cel szczegółowy 2.3 Aktywizacja i integracja obszaru LGD na rzecz turystyki, rekreacji, kultury i historii.
Cel ogólny 3. LGD rozwija i umacnia aktywność gospodarczą obszaru.	Cel szczegółowy 3.1 Wspieranie nowopowstających i funkcjonujących podmiotów gospodarczych działających na obszarze LGD poprzez wsparcie finansowe, doradcze i szkoleniowe.
	Cel szczegółowy 3.2 Wzmocnienie działań promocyjnych i systemu sprzedaży produktów lokalnych.

Struktura celów LSR w trakcie objętych badaniem nie ulegała zmianie. Wg badanych sformułowane cele odpowiadały na potrzeby i wynikały ze zdiagnozowanego i faktycznego potencjału obszaru LGD.

Ocena wpływu na główny cel LSR.

Pytania badawcze:

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego LSR i przypisanych do niego wskaźników?

Dla celów ogólnych na etapie opracowania LSR określono wskaźniki oddziaływania oraz następujący sposób ich pomiaru:

CEL OGÓLNY 1	Wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i zawodowym obszaru LGD.			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
Liczba osób uczestniczących w nowo zainicjowanych aktywnościach społecznych i zawodowych	osoba	0	3000	Biuro LGD - badania aktywności osób uczestniczących w ramach celu nr 1w stosunku do ogółu mieszkańców obszaru LGD.

CEL OGÓLNY 2	Wzmocnienie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz tożsamości kulturowej i ochrony dziedzictwa lokalnego.			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
Liczba osób korzystających z nowej oferty turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej i historycznej.	osoba	0	342263	Biuro LGD - raport zbiorczy opracowany na podstawie sprawozdań beneficjentów / realizatorów projektów.

CEL OGÓLNY 3	LGD rozwija i umacnia aktywność gospodarczą obszaru .			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
1. Poprawa sytuacji życiowej osób zatrudnionych.	osoba	0	102	1. Raport z badania ankietowego Biura LGD
2. Wzrost wiedzy z zakresu rozwoju gospodarczego.	osoba	0	1000	2. Raport z badania ankietowego Biura LGD oraz raport zbiorczy bazujący na badaniach realizatorów projektów.

W wyniku badania ankietowego Biura LGD poziom osiągnięcia wskaźnika oddziaływania 1 określono na 17 886 osób czyli został on zdecydowanie przekroczony (596%).

Realizację wskaźnika dla celu ogólnego 2 stwierdzono na poziomie 91 907 osób tj. na poziomie 26,8% założonego wskaźnika. Wskaźnik ten odwoływał się głównie do osób korzystających z infrastruktury turystycznej, co ze względu na szczególną sytuację związaną z epidemią COVID-19 oraz skomplikowaną sytuacją międzynarodową od 2022 roku musiało przełożyć się na mniejszą liczbę osób korzystających z obiektów infrastruktury.

Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego celu został osiągnięty na poziomie zadowalającym. W wyniku realizacji operacji działalność gospodarczą podjęło już 84 osób. Liczba ta obejmuje 80 osób które podjęły działalność gospodarczą oraz 4 osoby których sytuacja poprawiła się dzięki dofinansowaniem do działających przedsiębiorstw. Wzrost wiedzy na koniec 2021 roku stwierdzono u 1320 osób, co oznacza znaczne przekroczenie założonego wskaźnika oddziaływania.

Analizując szerszy kontekst oddziaływania LGD na rozwój Powiatu Nizańskiego za sprawą realizacji LSR należy uwzględnić następujące uwarunkowania:

- ze względu na ograniczony budżet oraz możliwości działania wdrożenie LSR nie będzie miało istotnego wpływu na sytuację gospodarczą czy rozwiązanie głównych problemów społecznych powiatu. Zatem nie ma możliwości analizowania głównych danych statystycznych dotyczących zatrudnienia czy wykluczenia społecznego i odniesienia ich do działań LGD.
- na ocenę efektów realizowanych działań silnie wpływa sytuacja społeczno-gospodarcza w kraju. Cały okres objęty badaniem był okresem rozwoju gospodarczego, jednak na warunki do prowadzenia działalności gospodarczej silnie wpływała od 2020 roku epidemia COVID-19. Od roku 2022 silne oddziaływanie na rozwój gospodarczy i decyzję biznesowe przedsiębiorców miała wojna w Ukrainie, oraz konsekwencje które wywołała.
- Powiat Nizański charakteryzuje się od lat jednym z najwyższych wskaźników bezrobocia w Województwie Podkarpackim. Zjawisko to ma już charakter systemowy i w dużym stopniu wpływa na aktywność społeczną i zawodową mieszkańców.

W trakcie przeprowadzonych badań zarówno do mieszkańców jak i do beneficjentów LGD zdecydowanie przeważały opinie, że powiat jest dobrym miejscem do życia. Ankietowani oceniali także, że sytuacja w powiecie w ostatnich latach poprawiła się.

Rzeczowa realizacja celów oraz przedsięwzięć w LSR

Stan realizacji wskaźników rezultatu na koniec 2021 roku wyglądał następująco:

Tabela 2. Stan realizacji wskaźników rezultatu LSR na dzień 31.12.2021

Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy	Stan docelowy	Realizacja (%)
Cel ogólny 1. Wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i zawodowym obszaru LGD.					
Cel szczegółowy 1.1 Wzmocnienie kompetencji mieszkańców LGD niezbędnych dla aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, obywatelskim i gospodarczym oraz budowania świadomości ekologicznej.	Liczba osób objętych nowymi narzędziami partycypacji.	osoba	0	167	311,38%
Cel szczegółowy 1.2 Poszerzenie i uzupełnienie kompetencji mieszkańców ułatwiających wejście i utrzymanie się na rynku pracy, w tym poprzez przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu, cyfrowemu i technologicznemu	Liczba osób objętych nowymi narzędziami aktywności zawodowej.	osoba	0	320	29,06%
Cel szczegółowy 1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zapobieganiu marginalizacji obszaru LGD poprzez wdrażanie idei uczenia się przez całe życie	Liczba osób objętych działaniami wspierającymi i korzystającymi z nowej infrastruktury.	osoba	0	2717	635,74%
Cel ogólny 2. Wzmocnienie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz tożsamości kulturowej i ochrony dziedzictwa lokalnego.					
Cel szczegółowy 2.1 Promocja obszaru LGD oparta na lokalnym dziedzictwie i produktach lokalnych.	Liczba osób objętych narzędziami promocji.	osoba	0	262490	10,41%

Cel szczegółowy 2.2 Rozwój tradycji i kultury lokalnej obszaru LGD.	Liczba osób uczestnicząca w wydarzeniach oraz korzystająca z infrastruktury kultury.	osoba	0	14000	179,74%
Cel szczegółowy 2.3 Aktywizacja i integracja obszaru LGD na rzecz turystyki, rekreacji, kultury i historii.	Liczba osób uczestnicząca w wydarzeniach oraz korzystająca z infrastruktury turystyki, rekreacji, kultury i historii	osoba	0	23330	168,98%
Cel ogólny 3. LGD rozwija i umacnia aktywność gospodarczą obszaru					
Cel szczegółowy 3.1 Wsparcie nowopowstających i funkcjonujących podmiotów gospodarczych działających na obszarze LGD poprzez wsparcie finansowe, doradcze i szkoleniowe.	Liczba odbiorców	osoba	0	1299	101,62%
Cel szczegółowy 3.2 Wzmocnienie działań promocyjnych i systemu sprzedaży produktów lokalnych.	Liczba odbiorców	osoba	0	3000	5,33%

Oceniając stan realizacji wskaźników należy stwierdzić, że większość wskaźników została osiągnięta lub nawet przekroczona. Wg informacji od członków Zarządu oraz dokumentacji

LGD niski poziom realizacji w przypadku 3 wskaźników wynika z realizowanych zgodnie z harmonogramem działania naborów i trwającej realizacji działań, które powinny przełożyć się na osiągnięcie zakładanych wskaźników do końca wdrażania LSR. Osiągnięcie wskaźników związane jest w tym wypadku z prawidłowym zakończeniem realizacji operacji przez beneficjentów oraz rozliczeniem otrzymanych środków.

Stan realizacji wskaźników produktu na koniec 2021 roku:

Tabela 3. Stan realizacji wskaźników produktu LSR na dzień 31.12.2021

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Zawarte umowy	Dokonane płatności
Przedsięwzięcie 1.1.1 Mechanizmy współpracy społecznej, obywatelskiej, gospodarczej i ekologicznej.	Liczba wypracowanych narzędzi partycypacji	sztuka	15	120,00%	0,00%
Przedsięwzięcie 1.1.2 Organizacja form aktywności osób defaworyzowanych	Liczba zorganizowanych form aktywności osób defaworyzowanych	sztuka	5	100,00%	100,00%
Przedsięwzięcie 1.2.1 Dobre praktyki w zakresie aktywności zawodowej	Liczba wypracowanych narzędzi aktywności zawodowej	sztuka	10	100,00%	100,00%
Przedsięwzięcie 1.2.2 Kluby aktywności osób defaworyzowanych na rynku pracy	Liczba klubów aktywności	sztuka	12	116,67%	0,00%
Przedsięwzięcie 1.3.1 Świetlica wiejska miejscem aktywizacji edukacyjnej.	Liczba zaadoptowanych lub wyremontowanych i wyposażonych miejsc do pełnienia funkcji świetlic wiejskich	sztuka	10	100,00%	100,00%
Przedsięwzięcie 1.3.2 Adaptacja istniejącej infrastruktury na Miejsca Aktywności Lokalnej (MAL).	Liczba utworzonych „MAL”	sztuka	12	108,33%	91,67%
Przedsięwzięcie 1.3.3 System wsparcia dla aktywności	Liczba udzielonych porad	sztuka	410	106,83%	106,83%
	Liczba zorganizowanych szkoleń i spotkań informacyjnych	sztuka	83	102,41%	102,41%

Przedsięwzięcie 2.1.1 Promocja obszaru LGD z wykorzystaniem narzędzi graficznych i multimedialnych	Liczba narzędzi promocji obszaru LGD	sztuka	2	100,00%	100,00%
Przedsięwzięcie 2.1.2 Promocja obszaru LGD z wykorzystaniem produktów lokalnych	Liczba narzędzi promocji produktu lokalnego	sztuka	15	120,00%	0,00%
Przedsięwzięcie 2.2.1 Wsparcie inicjatyw związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym i historycznym	Liczba nowych wydarzeń, inicjatyw lub imprez	sztuka	15	100,00%	100,00%
Przedsięwzięcie 2.2.2 Lokalne miejsca tradycji i wydarzeń historycznych	Liczba miejsc odtworzonych, zrestaurowanych, zmodernizowanych lub utworzonych	sztuka	7	128,57%	128,57%
Przedsięwzięcie 2.2.3 Zachowanie „ginących zawodów”	Liczba narzędzi edukacyjnych na rzecz reaktywacji „ginących zawodów”	sztuka	3	100,00%	33,33%
Przedsięwzięcie 2.3.1 Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej	Liczba obiektów nowej infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej	sztuka	20	80,00%	60,00%
Przedsięwzięcie 2.3.2 Kultura – lokomotywą aktywności społecznej	Liczba instytucji i organizacji działających w sferze kultury, którym udzielono wsparcia szkoleniowego i doradczego.	sztuka	21	114,29%	100,00%
Przedsięwzięcie 2.3.3 Infrastruktura turystyczna	Liczba nowych narzędzi współpracy	sztuka	1	100,00%	100,00%
Przedsięwzięcie 3.1.1 Wsparcie przedsiębiorczości poprzez dotacje inwestycyjne	Liczba nowych miejsc pracy w tym samozatrudnienie	sztuka	99	84,85%	71,72%
Przedsięwzięcie 3.1.2 Punkt wsparcia przedsiębiorczości lokalnej.	Liczba szkoleń i porad	sztuka	500	100,00%	100,00%
Przedsięwzięcie 3.2.1 Mechanizmy promocji i współpracy gospodarczej	Liczba nowych mechanizmów promocji i współpracy	sztuka	4	100,00%	0,00%

Przedsięwzięcie 3.2.2 Wymiana doświadczeń i promocja w obszarze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej	Liczba nowych mechanizmów rozwoju gospodarczego	sztuka	1	100,00%	100,00%
---	---	--------	---	---------	---------

Analiza stopnia osiągnięcia wskaźników wskazuje na osiągnięcie zadowalającego poziomu wskaźników w analizowanym okresie. Podobnie jak w przypadku wskaźników rezultatu na poziomie dokonanych płatności wynika z trwającej realizacji operacji przez beneficjentów co potwierdzają informacje o osiągnięciu zakładanych wskaźników na etapie podpisanych umówi.

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Pytania badawcze:

- *Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym na aktywność społeczną i zaangażowania w sprawy lokalne?*
- *W jaki sposób należy wspierać rozwój kapitału społecznego w kolejnej LSR?*

Działania powiązane z kapitałem społecznym realizowane są w ramach LSR w ramach celu **1 Wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i zawodowym obszaru LGD**. W ramach powyższego celu zrealizowano w okresie objętym badaniem 4 projekty grantowe oraz 23 operacje. Ponadto w ramach działania 1.3.3 System wsparcia dla aktywności realizowano działania administracyjne i aktywizacyjne LGD (Koszty bieżące i aktywizacja). Budżet dla tego celu wynosił **872 155,00 euro**.

Realizacja celów szczegółowych 1.1 i 1.2 obejmowała tylko projekty grantowe. Zakres projektów oraz zrealizowane wskaźniki prezentuje poniższa tabela:

Tabela 4. Projekty grantowa w ramach celu ogólnego 1.1 i 1.2 LSR

Cel szczegółowy 1.1 Wzmocnienie kompetencji mieszkańców LGD niezbędnych dla aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, obywatelskim i gospodarczym oraz budowania świadomości ekologicznej.				
Poddziałanie	Tytuł	Budżet EUR	Liczba zrealizowanych grantów	Zrealizowany wskaźnik (zapisy LSR/faktycznie zrealizowane)
1.1.1.Mechanizmy współpracy społecznej, obywatelskiej, gospodarczej i ekologicznej	Organizacja działań pobudzających aktywność społeczną, obywatelską, gospodarczą i ekologiczną mieszkańców obszaru LGD Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej"	22686,03 EUR	5	Liczba wypracowanych narzędzi partycypacji -15/18
1.1.2 Organizacja form aktywności osób defaworyzowanych	Organizacja różnych form aktywności dla mieszkańców obszaru LGD znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy lub wykluczonych ze względu na ograniczenia społeczne	23 481,36 EUR	5	Liczba zorganizowanych form aktywności osób defaworyzowanych 5/5
Cel szczegółowy 1.2 Poszerzenie i uzupełnienie kompetencji mieszkańców ułatwiających wejście i utrzymanie się na rynku pracy, w tym poprzez przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu, cyfrowemu i technologicznemu				
1.2.1 Dobre praktyki w zakresie aktywności zawodowej	Dobre praktyki w zakresie aktywizacji zawodowej	23 428,30 EUR	10	Liczba wypracowanych narzędzi aktywności zawodowej 10 /10.
1.2.2 Kluby aktywności osób defaworyzowanych na rynku pracy	Organizacja wsparcia oraz warsztatów i szkoleń aktywizujących dla mieszkańców obszaru LGD Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej"	27223,23 EUR	6	Liczba klubów aktywności 12/14

Zrealizowane projekty grantowe miały głównie charakter szkoleniowy i animacyjny. Organizacje realizujące poszczególne granty same tworzyły rozwiązania i narzędzia dostosowane do lokalnych warunków, potrzeb i możliwości. Jako ciekawe działania wymieniano w wywiadach min. zajęcia z robotyki na terenach wiejskich czy szkolenia zawodowe adresowane do przedstawicieli OSP. Szkolenie ukierunkowane do przedstawicieli OSP były nadal wdrażane i rozwijane przez LGD w oparciu o fundusze spoza PROW. Realizowane granty wyzwoliły duże zaangażowanie społeczne i dały duży efekt aktywizacyjny.

W ramach Celu szczegółowego 1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zapobieganiu marginalizacji obszaru LGD poprzez wdrażanie idei uczenia się przez całe życie zrealizowano dwa przedsięwzięcia.

Przedsięwzięcie 1.3.1 Świetlica wiejska miejscem aktywizacji edukacyjnej poprzez następujące wnioski – liczba złożonych wniosków 10. Budżet 112 877,65 EURO

Przedsięwzięcie 1.3.2 Adaptacja istniejącej infrastruktury na Miejsca Aktywności Lokalnej (MAL) - liczba złożonych wniosków 13. Budżet 157 803,40 EURO

Realizacja tych przedsięwzięć pozwoliła na wsparcie 23 obiektów na terenie LGD. Średnia wartość wsparcia dla jednej operacji w ramach poddziałania 1.3 wynosiła 11 768,74 EURO. Oznacza to realizację projektów o stosunkowo niewielkiej skali.

W przeprowadzonych wywiadach uczestnicy pozytywnie postrzegali zmiany w aktywności społecznej zachodzące w ostatnich latach. Podkreślano dużą aktywność lokalnych organizacji w tym szczególnie KGW. Uczestnicy badania pozytywnie postrzegali pojawianie się zwłaszcza nowych KGW. Pozytywnie postrzegano też organizacje które podejmowały się wnioskowania o środki do LGD. Organizacje te wymagały większego wsparcia ze strony LGD oraz często lokalnych samorządów. Jednak proces aplikowania, realizacji i rozliczania operacji w ocenie uczestników badania pozytywnie wpłynął na rozwój potencjału tych organizacji. Wzmocnił też liderów tych organizacji i poprawił postrzeganie możliwości organizacji pozarządowych. Pojawiały się wypowiedzi, że część organizacji które podjęły się aplikowania i rozliczania środków, pełni w swoich gminach rolę lidera i pobudza aktywność innych organizacji oraz mieszkańców.

W przyszłości badani wskazywali na potrzeby w zakresie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych wymagających przekwalifikowania się pod kątem rynku pracy. Dostrzegano też konieczność wsparcia w zakresie tworzenia etatów w organizacjach pozarządowych pracujących w małych świetlicach wiejskich. W przeciwieństwie do dużych miejscowości w których funkcjonują instytucje kultury, w małych miejscowościach pomimo, że są budynki to brakuje wyposażenia i stałej osoby która

by mogła prowadzić zajęcia. Dostrzegano też potrzebę wsparcia w zakresie prowadzenia miejsc aktywizacji społecznej. Badani wskazywali także na konieczność wsparcia edukacyjnego dla organizacji pozarządowych w zakresie szeroko rozumianego zarządzania. Jako tematyki wsparcia proponowano następujące zagadnienia: prowadzenie organizacji pozarządowej, zarządzanie, finansowanie jej działalności, prowadzenie księgowości, zatrudnianie pracowników, prowadzenie sprawozdawczości, doradztwo prawne w trudnych sytuacjach, wsparcie marketingowe, promowanie własnych działań w tym szczególnie w mediach społecznościowych.

Przedsiębiorczość

Pytania badawcze:

- *W jakim stopniu realizacji LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?*
- *W jaki sposób wspierać przedsiębiorczość w kolejnej LSR?*

Działania powiązane z przedsiębiorczością realizowane były w ramach LSR w ramach celu 3 LGD rozwija i umacnia aktywność gospodarczą obszaru. W ramach powyższego celu zrealizowano w okresie objętym badaniem 1 projekt grantowy oraz 85 operacji. Zrealizowane operacje pozwoliły na utworzenie i wsparcie 84 podmiotów gospodarczych w tym 80 nowo powstających firm i 4 funkcjonujących podmiotów.

Realizacja LSR obejmowała następujące działania:

Cel szczegółowy 3.1 Wspieranie nowopowstających i funkcjonujących podmiotów gospodarczych działających na obszarze LGD poprzez wsparcie finansowe, doradcze i szkoleniowe

Przedsięwzięcie 3.1.2 Punkt wsparcia przedsiębiorczości lokalnej. Zrealizowano jedną operację realizowaną przez Stowarzyszenie "Niżańskie Centrum Rozwoju" o wartości 9 836,71 EURO. Operacja obejmowała Utworzenie punktu wsparcia przedsiębiorczości lokalnej na terenie powiatu niżańskiego.

Cel szczegółowy 3.2 Wzmocnienie działań promocyjnych i systemu sprzedaży produktów lokalnych.

Przedsięwzięcie 3.2.1 Mechanizmy promocji i współpracy gospodarczej obejmowało realizację projektu grantowego o wartości 21 655,79 EURO. W ramach projektu zrealizowano dwie operacje obejmujące min. warsztaty z przedsiębiorczości, warsztaty graficzne, zakup sprzętu do produkcji koszulek, warsztaty i targi przedsiębiorczości, foldery promujące przedsiębiorczość, badanie potrzeb przedsiębiorców i pracodawców. Realizacja projektu pozwoliła na utworzenie 4 nowych mechanizmów promocji i współpracy oraz dotarcie do 51 600 odbiorców.

Przedsięwzięcie 3.2.2 Wymiana doświadczeń i promocja w obszarze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej – realizowano w ramach projektu współpracy o wartości 13 000 EURO

W przeprowadzonych wywiadach uczestnicy wskazywali na duże zainteresowanie środkami finansowymi na podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej. Nabory w tym zakresie cieszyły się dużym zainteresowaniem. Przedstawiciele LGD podkreślali, że ze względu na niższe niż maksymalnie możliwe wartości dofinansowania, udało się wesprzeć więcej osób niż w porównywalnych LGD. Wiązało się to jednak z dużo większymi nakładami pracy związanymi z oceną i rozpatrywaniem wniosków.

W przyszłym okresie uczestnicy badań widzieli potrzebę dalszego wsparcia. Jednocześnie wskazywano na potrzebę wspierania nie tylko osób podejmujących działalność gospodarczą po raz pierwszy ale także wspierania finansowego funkcjonujących przedsiębiorstw rozwijających działalność. Dodatkowo sygnalizowano potrzeby w zakresie zapewnienia wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą w zakresie min. rozliczeń, księgowości, marketingu. W badaniu zgłoszono także konieczność wsparcia doradczo-szkoleniowego oraz finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej (tj. KGW, stowarzyszeń, fundacji, spółdzielni socjalnych prowadzących działalność gospodarczą w celu realizacji i wspierania celów statutowych). Wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej powinno być, wg uczestników badania, ukierunkowane zarówno na same podmioty tego typu, jak i na podmioty świadczące konkretne usługi społeczne w swoich społecznościach (np. usługi opiekuńcze dla osób starszych lub niepełnosprawnych, prowadzenie przedszkoli, przygotowanie posiłków dla osób potrzebujących)

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Pytania badawcze:

- *W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?*
- *W jaki sposób wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego w kolejnej LSR?*

Działania powiązane z turystyką i dziedzictwem kulturowym realizowany są w LSR w ramach celu 2 Wzmocnienie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz tożsamości kulturowej i ochrony dziedzictwa lokalnego.

W ramach powyższego celu zrealizowano w okresie objętym badaniem 2 projekty grantowe oraz 33 operacje. Ponadto w ramach celu sfinansowano w części projekt współpracy ukierunkowany na promocję lokalnych zasobów turystycznych i rekreacyjnych. Zrealizowane operacje pozwoliły na szerokie wsparcie lokalnych obiektów małej infrastruktury rekreacyjnej oraz instytucji kultury.

W ramach poszczególnych celów zrealizowano następujące operacje:

Cel szczegółowy 2.1 Promocja obszaru LGD oparta na lokalnym dziedzictwie i produktach lokalnych.

Przedsięwzięcie 2.1.1 Promocja obszaru LGD z wykorzystaniem narzędzi graficznych i multimedialnych - zrealizowano dwie operacje ukierunkowane na promocję obszaru LGD. Łączna wartość operacji. 22 263,54 EURO

Przedsięwzięcie 2.1.2 Promocja obszaru LGD z wykorzystaniem produktów lokalnych - zrealizowano w formie konkursu grantowego. W ramach projektu o wartości 32 700,23 EURO zrealizowano 6 operacji promocyjnych realizowanych przez lokalne organizacje. Były to min. imprezy promocyjne, warsztaty, wydarzenia promocyjne, warsztaty kulinarne, wizyta studyjna, konkursy. Ponadto utworzono stronę www oraz przygotowano folder promocyjny. Łącznie osiągnięto wskaźnik: 18 narzędzi promocji produktu lokalnego. W wydarzeniach w ramach realizowanych projektów udział wzięło 3989 osób.

Cel szczegółowy 2.2 Rozwój tradycji i kultury lokalnej obszaru LGD

Przedsięwzięcie 2.2.1 Wsparcie inicjatyw związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym i historycznym – realizowano było w formie projektu grantowego o wartości pt. 33 099,69 EUR. W ramach projektu zrealizowano 9 operacji. Zakres operacji obejmował min. warsztaty, wyjazdy edukacyjne, imprezy, poszukiwania zabytków, wydanie publikacji i audycji, zagospodarowanie miejsc pamięci, film, przygotowanie tablic informacyjnych, zakup strojów. Realizacja projektu pozwoliła na wypracowanie 15 nowych wydarzeń, inicjatyw lub imprez w których udział wzięło 4074 uczestników.

Przedsięwzięcie 2.2.2 Lokalne miejsca tradycji i wydarzeń historycznych.

W ramach przedsięwzięcia zrealizowano 7 projektów o wartości 79 885,66 EURO. Projekty dotyczyły głównie zagospodarowania i promowania miejsc pamięci istotnych dla lokalnych społeczności.

Przedsięwzięcia 2.2.3 Zachowanie „ginących zawodów”. Obejmowało dofinansowanie trzech operacji o wartości 39 046,66 EURO. Operacje ukierunkowane były na zachowanie tradycyjnych zawodów w tym szczególnie tradycji flisackich.

Cel szczegółowy 2.3 Aktywizacja i integracja obszaru LGD na rzecz turystyki, rekreacji, kultury i historii.

Przedsięwzięcie 2.3.1 Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano 14 operacji o wartości 152 244,86 EURO. Operacje te dotyczyły głównie lokalnej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej: wiat, placów zabaw czy utworzenia skateparku.

Przedsięwzięcie 2.3.2 Kultura – lokomotywą aktywności społecznej. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano 7 operacji o wartości 76 546,93 EURO. Operacje koncentrowały się na doposażeniu funkcjonujących organizacji, instytucji kultury i bibliotek.

W ramach Przedsięwzięcia 2.3.3 Infrastruktura turystyczna sfinansowany został projekt współpracy o wartości 25 000 EURO.

Jak widać z powyższego opisu realizacja celu 2 pozwoliła na realizację stosunkowo dużej liczby działań, jednak o stosunkowo niskiej wartości. Wartość pojedynczego projektu mieściła się w granicach 10 000 -12 000 EURO. Niewielka wartość realizowanych operacji pozwoliła na realizację dużej liczby projektów i dotarcie do większej liczby społeczności lokalnych. Miało to duży efekt aktywizacyjny. Jako zagrożenie w tym wypadku można uznać „rozmycie” środków w ramach LSR na wiele drobnych projektów.

W przeprowadzonych wywiadach uczestnicy pozytywnie oceniali wpływ realizacji LSR na lokalną infrastrukturę. Podkreślano zwłaszcza, że udało się zrealizować działania widoczne dla mieszkańców we wszystkich gminach na terenie powiatu. W opinii badanych stanowiło to jeden z większych sukcesów realizacji LSR. Jednocześnie badani wskazywali na ograniczone możliwości komercjalizacji i przełożenia realizowanych działań na wymierne źródła dochodów dla firm i mieszkańców z regionu. Tworzona infrastruktura w większości ukierunkowana jest na potrzeby rekreacyjne samych mieszkańców powiatu. Wśród działań, które nie osiągnęły pokładanych nadziei, wymieniono szkolenia dla lokalnych organizacji z zasad przygotowania i rejestracji produktów tradycyjnych. Pomimo dużego zasobu w postaci zarejestrowanych produktów tradycyjnych, na terenie powiatu brakuje podmiotów mogące produkować i dostarczać te produkty. Dotychczasowa oferta obejmuje przygotowanie tego typu potraw tylko na wybrane imprezy kilka razy w roku. Pomimo zrealizowanych szkoleń i działań animacyjnych, nie udało się trwale zachęcić podmiotów z terenu powiatu do stworzenia możliwości całorocznej sprzedaży tego typu potraw z zachowaniem wszelkich wymogów sanitarnych i formalnych.

Badani podkreślali konieczność dalszego wsparcia w zakresie budowania potencjału turystyczno-rekreacyjnego powiatu. Podkreślano konieczność wykorzystania potencjału obszaru tj. tradycji związanych w ośrodku produkcji wikliny w Rudniku nad Sanem, tradycji flisackich w Ulanowie, potencjału rzek do rozwoju turystyki oraz produktów tradycyjnych. Zaznaczano także potrzebę wsparcia organizacji zajmujących się kultywowaniem lokalnych tradycji oraz wykorzystania aktywności organizacji prowadzących tego typu działania. Szczególnie podkreślana jest w tych wypowiedziach rola Kół Gospodyń Wiejskich. Zmiany w regulacjach dotyczących rejestrowania i dofinansowania KGW przyczyniły się do zwiększenia liczby i aktywności tych stowarzyszeń.

Grupy defaworyzowane

Pytania badawcze:

- Czy właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania w skali lokalnej należy podejmować na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu?

Na etapie tworzenia LSR, w procesie konsultacji społecznych określono grupy szczególnie istotne dla jej wdrażania. Były to:

1. Grupa defaworyzowana ze względu na utrudnienia w dostępie do rynku pracy:

- Bezrobotni bez prawa do zasiłku i długotrwale bezrobotni;
- Osoby niepełnosprawne;
- Młode matki bez doświadczenia zawodowego oraz te powracające na rynek pracy po urlopie macierzyńskim;
- Osoby młode do 30 roku życia, wchodzące na rynek pracy, nie posiadające doświadczenia zawodowego;
- Osoby o niskim wykształceniu i niskich kwalifikacjach – nie wyższe niż zawodowe;
- Osoby pracujące w jednym zawodzie cechujące się słabą elastycznością w dostosowaniu się do zmian na rynku pracy, szczególnie pracownicy dużych zakładów pracujący w zawodzie przez minimum 15 lat – zawody nadwyżkowe tabela nr 8 str. 16.

2. Grupa defaworyzowana jako forma wykluczenia i ograniczenia w życiu społecznym:

- Osoby niepełnosprawne i przewlekle chorzy, w tym osoby z chorobami psychicznymi;
- Seniorzy, osoby w podeszłym wieku i samotne, w tym osoby 50+;
- Osoby uzależnione, w tym: młodzież i dzieci uzależniona cyfrowo;
- Dzieci i młodzież, których rodzice wyemigrowali w celach zarobkowych;
- Rodziny wielodzietne oraz dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych;
- Osoby o niskich dochodach;
- Osoby migrujące zarobkowo;
- Rolnicy;
- Osoby opuszczające zakłady karne;
- Osoby opuszczające domy dziecka.

W trakcie wdrażania LSR przedstawiciele grup defaworyzowanych wspierani byli głównie w formie premii punktowej przy ocenie wniosków o dofinansowanie. Dotyczyło to szczególnie osób ubiegających się o środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Udział poszczególnych kategorii osób wśród beneficjentów pomocy prezentuje poniższa tabela:

Tabela 5 Osoby korzystające ze wsparcia LGD na podjęcie działalności gospodarczej z uwzględnieniem grup defaworyzowanych (dane na 31.12.2021)

Grupa w szczególnej sytuacji	Liczba beneficjentów	Udział procentowy w całości
Kobiety	16	20,00%
Osoby niepełnosprawne	2	2,50%

Osoby zarejestrowane w PUP	40	50,00%
Osoby powyżej 50 roku życia	6	7,50%
Osoby poniżej 25 roku życia	12	15,00%

Analizując powyższe dane, wart zwrócić uwagę, że osoby bezrobotne stanowiły połowę osób korzystających ze wsparcia na podjęcie działalności gospodarczej (spośród 80 beneficjentów). Potwierdza to celowość i skuteczność zastosowanych premii punktowych przy ocenie wniosków.

Zgodnie z przeprowadzonymi wywiadami przedstawiciele grup defaworyzowanych nie angażowali się w sposób istotny w działania LGD w tym nie wchodzili w skład jej organów. W ramach wspierania tych osób LGD wspierało wybór operacji ukierunkowanych do przedstawicieli tych grup poprzez zastosowanie premiującego kryterium wyboru operacji przez Radę.

Uczestnicy wywiadów w ramach badania oceniali dobór grup defaworyzowanych jako właściwy. Jednocześnie ze względu na ograniczoną skalę działania zastosowane formy wsparcia nie miały najmniejszej możliwości w sposób istotny wpłynąć na poziom ubóstwa czy wykluczenia społecznego w skali powiatu. W trakcie wywiadów uczestnicy oceniając sytuację związaną z wykluczeniem społecznym i bezrobociem często używali stwierdzenia „Kto chce pracować – ten pracuje”. Opinie te potwierdzają w pewnym sensie systemowy wymiar wykluczenia społecznego, w sytuacjach gdy dotyka ona osoby długotrwale znajdujące się w trudnej sytuacji. Zwracano też uwagę, że w przypadku części osób mieszkających w miejscowościach wiejskich podejmowanie aktywności zawodowej jest po prostu nieopłacalne ze względu na niskie płace i konieczność ponoszenia wysokich kosztów dojazdu.

W sugerowanych kierunkach wsparcia na przyszłe lata zgłaszane były potrzeby w kierunku aktywizacji środowisk z małych miejscowości. Proponowane działania dotyczyły wsparcia organizacji i świetlic prowadzących działania integrujące. Uczestnicy wywiadów generalnie widzieli też potrzebę kontynuowania wsparcia poprzez dotację na podejmowanie działalności gospodarczej z preferencjami dla osób z grup defaworyzowanych.

Innowacyjność

Pytania badawcze:

- *W jakim stopniu działania w ramach LSR były innowacyjne?*
- *Jakie można wskazać działania innowacyjne i ich typy w ramach LSR?*

Na etapie wdrażania LSR wspierano projekty o charakterze innowacyjnym głównie w formie premii punktowej przy ocenie wniosków o dofinansowanie.

Analiza dokumentów dotyczących podejmowania działalności gospodarczej wykazuje, że 24 dofinansowane operacje spośród 84 zostały uznane za innowacyjne. Udział tych operacji w całości wynosi zatem ok. 28%. Wynik ten można uznać za stosunkowo wysoki

uwzględniając specyfikę powiatu niżańskiego (wysokie bezrobocie, brak wiodących zakładów pracy).

Uczestnicy wywiadów w ramach badania ocenili innowacyjność wypracowanych rozwiązań. Przedstawiciele LGD podkreślali zwłaszcza zastosowanie tego kryterium jako jednego z kryteriów punktowych przy ocenie wniosków. Zastosowanie tego kryterium wg badanych skłoniło wiele osób podejmujących działalność gospodarczą do poszukiwania lub wykazywania innowacyjności swoich rozwiązań. W opinii osób udzielających wywiadów jest jednak mało prawdopodobne, by innowacyjność ta przełożyła się na poziom innowacyjności powiatu lub jego rozwój gospodarczy.

Jako innowacyjne podejście w ramach programu LEADER wskazano unikalne w skali co najmniej województwa dobrowolne ograniczenie wykorzystania środków przez jednostki samorządu terytorialnego na rzecz organizacji pozarządowych. Przełożyło się to w opinii badanych na duże zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych oraz postrzeganie przez nie swojego potencjału i możliwej roli w gminie. W ramach realizowanej LSR gminy z terenu powiatu praktycznie nie występowały o środki. Kolejnym innowacyjnym rozwiązaniem wypracowanym nie jako przy okazji było stworzenie mechanizmów wspierających funkcjonowanie organizacji pozarządowych ze strony gmin. Ze względu na konieczność założenia środków własnych przez organizacje, wiele gmin wprowadziło mechanizmy pożyczkowe umożliwiające realizację projektów przez stowarzyszenia. Wprowadzone i wykorzystywane procedury pożyczkowe są jednym z bardziej innowacyjnych elementów wdrażania LSR i zostały wprowadzone praktycznie przy okazji. Uczestnicy badania podkreślali też zakres działalności LGD który można uznać za innowacyjny. Dotyczy to dużej liczby realizowanych projektów finansowanych ze środków innych niż PROW. Realizowane projektu uzupełniają działania aktywizacyjne prowadzone w ramach LSR oraz wspierają budowę kapitału społecznego. Szczególnie podkreślane w tym zakresie było wdrażania projektu „Podkarpackie Inicjatywy Lokalne” oraz utworzenie Uniwersytetu Ludowego w Wolinie.

Projekty współpracy

Pytania badawcze:

- *Jaka była skuteczność i efekty działań w ramach realizowanych projektów współpracy?*
- *Jakie powinien być zakres i formy współpracy planowany w kolejnej LSR?*

W okresie objętym badaniem Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej” realizowała jeden projekt współpracy pn.: „Turystyczny Szlak Dobrego Smaku” „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” (w ramach Poddziałania 19.3).

Projekt realizowany był przez 6 podkarpackich organizacji tj.: Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej” (LGD koordynująca projekt współpracy), Stowarzyszenie „Lasowiacka Grupa Działania”, Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Region Sanu i Trzebošnicy”, Lokalna Grupa Działania Partnerstwo

dla Rozwoju Obszarów Wiejskich Ekonomia – Nauka - Tradycja "Prowent", Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Siedlisko” oraz Lokalna Grupa Działania LASOVIA.

Celem projektu była „Promocja obszaru 6 partnerskich Lokalnych Grup Działania poprzez wykorzystanie posiadanych zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego dla zbudowania wspólnej marki regionu”. Projekt obejmował **39 gmin** z terenu północnej części województwa podkarpackiego.

Efekty projektu:

W wyniku wdrożenia projektu- powstał „**Turystyczny Szlak Dobrego Smaku**” oparty o zasoby lokalnego dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego, historycznego i materialnego.

W ramach projektu stworzono następujące narzędzia promocji:

- Zamieszczenie w Internecie 12 pokazowych warsztatów kulinarnych prezentujących tradycyjne i lokalne dania regionalne;
- 6 filmów promujących obszar LGD pn. „Smakuj region”.
- Wirtualny „spacer” - materiał multimedialny promujący region w nowoczesny sposób i umożliwiający każdemu internaucie na wirtualne zwiedzanie.
- Kolorowanki dla dzieci o atrakcjach kulinarno – turystycznych Regionu Wisły i Sanu.
- Klasyczna mapa z uwypukleniem kulinarno – turystycznych atrakcji regionu.
- Album kulinarno – turystyczny Regionu Wisły i Sanu.

W ramach projektu przeprowadzono także:

1. Bilans zasobów i potencjału regionu, który pozwolił zidentyfikować ok. 200 atrakcji, poukładanych w takie ścieżki tematyczne jak: smakowita, muzealna, aktywna, kulturalna.,
2. 2 konferencje (inicjującą i podsumowującą).
3. Wykonanie tablic promocyjnych (50 szt.).
4. Promocję projektu współpracy w czasie imprez lokalnych poprzez **organizację stoisk promocyjnych**.

Uczestnicy badania pozytywnie oceniali wdrożony program współpracy zarówno w zakresie osiągniętych efektów na terenie LGD jak i nawiązanego partnerstwa które umożliwiło wymianę doświadczeń i budowanie potencjału współpracy.

Realizacja projektu współpracy finansowana była w ramach celów LSR 2.3.3 Infrastruktura turystyczna (25 000 EURO) oraz 3.2.2 Wymiana doświadczeń i promocja w obszarze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej (13 000 EURO).

W opinii przedstawicieli LGD realizacja projektu współpracy pozwoliła na wyjście z działaniami promocyjnymi na obszar zdecydowanie większy niż powiat niżański. Dało to duży efekt promocyjny. Połączenie wysiłków promocyjnych pozwoliło na zwiększenie skuteczności i atrakcyjności prowadzonych działań promocyjnych przez poszczególne LGD. W opinii członków LGD realizacja projektów współpracy daje pozytywne efekty i powinna być

kontynuowana w przyszłości. Pozwala na aktywizację lokalnych środowisk (wyjazdy, spotkania, wspólne szkolenia) i osiągnięcie większych efektów promocyjnych.

Ocena funkcjonowania LGD

Pytania badawcze:

- *Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?*
- *Jaka jest skuteczność i efektywność działania biura LGD w tym działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych i doradczych?*
- *Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD w kolejnej LSR?*

Partnerstwo. W opinii uczestników wywiadów grupa członków LGD jest w miarę stała od momentu utworzenia LSR. W okresie wdrażania nie pojawili się nowi, istotni dla wdrażania programu partnerzy.

Ogółem liczba członków Stowarzyszenia na dzień 31.12.2021 wynosił 76 członków.

Tabela 6 Liczba członków LGD ze względu na sektorowość na dzień 31.12.2021 roku:

Liczba członków LGD		
sektor publiczny	sektor społeczny	sektor gospodarczy
16	53	7
21,05 %	69,74 %	9,21%

W opinii członków LGD z ogólnej liczby członków grupa stale aktywnych osób jest niższa i wynosi ok 20 osób. Cechą wyróżniającą LGD jest brak w Zarządzie i Radzie osób pełniących kierownicze funkcje w jednostkach samorządu terytorialnego. Pozwala to na zwiększenie roli organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Uczestnicy badania przeważnie dobrze oceniali współpracę z partnerami w ramach LGD.

Realizowane nabory wniosków. W okresie objętym badaniem LGD w ramach realizowanej umowy przeprowadziło 31 naborów wniosków. Łącznie w ramach naborów złożono 226 wniosków o dofinansowanie, oraz podpisano 169 umów o dofinansowanie. Ze względu na trwający proces oceny wniosków liczba podpisanych umów ulegnie zwiększeniu. Pod względem liczby złożonych wniosków i podpisanych umów LGD znajduje się w czołówce grup z terenu województwa podkarpackiego pod względem liczby wniosków i podpisanych umów. Liczbę przeprowadzonych naborów, złożonych wniosków oraz podpisanych umów o dofinansowanie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 7. Nabory wniosków, liczba złożonych wniosków oraz podpisanych umów o dofinansowanie w ramach realizacji LSR (wg stanu na 01.12.2022)

Działanie	Przeprowadzone nabory	Liczba złożonych wniosków	Lista podpisanych umów
1.3.1	5	18	10
1.3.2	3	14	13
2.1.1	1	2	2
2.2.2	2	7	7
2.2.3	4	5	3
2.3.1.	3	27	25
2.3.2	1	7	7
3.1.1	9	144	101
3.1.2	2	2	1
Razem	31	226	169

Wg danych na dzień 31.12.2021 zdecydowana większość wniosków złożonych do LGD zostało uznane za zgodne z LSR. Na 222 wniosków złożonych do tego dnia tylko 1 nie został wybrany do dofinansowania. Sytuacja ta oznacza, że LGD dokonuje wyboru zdecydowanej większości wniosków i przekazuje je do SW w celu rozpatrzenia. Przekazywane są też wnioski które w ramach naborów nie mieszczą się w limicie środków dostępnych w momencie oceny przez Radę.

Spośród złożonych wniosków o dofinansowanie i podpisanych umów największa liczba wniosków przypadała na działania dotyczące tworzenie i rozwijania działalności gospodarczej.

LGD w okresie objętym sprawozdaniem realizowało łącznie 7 projektów grantowych, które charakteryzowały się mniejszą wartością dofinansowania oraz uproszczoną procedurą przyznawania dofinansowania. W przypadku projektów grantowych decyzja o przyznaniu pomocy dla beneficjentów, podpisanie umowy o dofinansowanie oraz rozliczenie operacji następowało na poziomie LGD. Liczbę przeprowadzonych naborów, złożonych wniosków oraz podpisanych umów o dofinansowanie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 8 Projekty grantowe realizowane przez LGD - Liczba przeprowadzonych naborów, złożone wnioski o dofinansowanie i podpisane umowy z beneficjentami.

Działanie	Przeprowadzone nabory	Liczba złożonych wniosków	Lista podpisanych umów
1.1.1	1	5	5
1.1.2	1	5	5
1.2.1	1	10	10
1.2.2	1	6	6
2.1.2	1	6	6
2.2.1	1	9	9
3.2.1	1	2	2
Razem	7	43	43

Ponadto działania informacyjne i promocyjne prowadzone były za pośrednictwem stron internetowych LGD, samorządów lokalnych i lokalnych portali informacyjnych.

Działania animacyjne, informacyjne- promocyjne i doradcze realizowane są zgodnie z założeniami programu oraz planem komunikacji. Oceniane są przez odbiorców bardzo wysoko. Wśród ankietowanych beneficjentów 88% procent deklarowało korzystanie z doradztwa LGD. Jakość doradztwa 72% ankietowanych oceniło jako bardzo dobre, a 20% jako dobre. 80% ankietowanych podkreślało także pozytywnie współpracę z LGD oraz wsparcie na etapie realizacji operacji.

Najważniejszym wskaźnikiem adekwatności realizowanych działań jest duża liczba beneficjentów i poziom wykorzystania środków. Zostało to osiągnięte w sytuacji gdy LGD realizował dużą liczbę operacji o relatywnie niewielkim budżecie. Stosowane formy przekazywania informacji o naborach środków i działaniach LGD obejmują głównie media społecznościowe oraz strony www zarówno LGD jak i gmin wchodzących w jej skład. Jest to też najczęstszy sposób pozyskiwania informacji o działaniach LGD przez beneficjentów. LGD poszukuje kolejnych rozwiązań w celu usprawnienia przepływu informacji, szczególnie w zakresie docierania do osób zainteresowanych w odpowiednim czasie.

Ocena szkoleń i doradztwa. LGD realizowało działania wspierające potencjalnych beneficjentów w zakresie działań animacyjnych, informacyjnych oraz szkoleniowo-doradczych.

W ramach działań informacyjnych LGD organizowało spotkania informacyjne powiązane z realizowanymi naborami wniosków

Tabela 9 Liczba spotkań informacyjnych realizowanych przez LGD w latach 2016-2022

Rok	Liczba spotkań	Liczba uczestników
2016	8	139
2017	16	135
2018	21	150
2019	16	174
2020	7	33
2021	14	54
2022	7	19
Razem	89	704

Ocena działań informacyjnych prowadzona przez LGD za pośrednictwem ankiety udostępnianej w formie formularza elektronicznego obejmowała w czasie badania 132 wypełnione ankiety. Ankietowani głównie pozyskiwali informacje o działalności LGD ze strony internetowej LGD (56,1%), informacji od znajomych lub rodziny (39,4%). Kolejne wskazania dotyczyły stron internetowych samorządów, lokalnych portali oraz spotkań informacyjnych organizowanych przez LGD. Ankietowani wysoko oceniali sposób informowania o działalności LGD (65,9% - Bardzo dobrze, 28,8% - dobrze). 86,4% ankietowanych stwierdzało, że działania informacyjne zachęciły ich do złożenia wniosku o dofinansowanie lub skorzystania z oferty LGD. Ankietowani zainteresowani byli

uzyskiwaniem informacji o naborach wniosków (68,9%), o możliwościach uzyskania dofinansowania (50,8%), o bieżących wydarzeniach (40,9%) oraz aktualnych warsztatach (36,4%).

Doradztwo zgodnie z umową ramową świadczone jest nieodpłatnie w ramach działalności biura LGD. Poniższa tabela prezentuje ilość zrealizowanych usług doradczych.

Tabela 10. Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (stan na 31.12.2021)

Dezagregacja	Jednostka miary	Realizacja (w jednostce miary)
Ogółem	Sztuka	438
Osoby fizyczne	Sztuka	351
Instytucje	Sztuka	87
Liczba podmiotów, które złożyły wniosek o przyznanie pomocy	Sztuka	176
Liczba podmiotów, które zawarły umowę o przyznaniu pomocy	Sztuka	108

LGD prowadzi ocenę działań doradczych poprzez „Ankietę badania jakości usług doradczych” udostępnianą w formie formularza elektronicznego. W czasie badania 182 osoby wypełniły ankietę. Wyniki badania ankietowego wskazują, że najwięcej osób dowiaduje się o działalności LGD: ze strony internetowej LGD (48,4%), od znajomych lub rodziny (47,8%), od pracowników biura LGD (22%), od przedstawicieli samorządów (21,4%). Kolejne wskazania dotyczyły stron internetowych samorządów (19,2%) oraz lokalnych portali informacyjnych (15,4%). Uczestnicy mogli wskazać kilka odpowiedzi. Wyniki pokazują dużą rolę kontaktów bezpośrednich w przekazywaniu informacji o działalności LGD.

Doradztwo najczęściej świadczone jest w formie bezpośredniej w biurze LGD (67,6%), telefonicznie (45,1%), podczas organizowanych spotkań informacyjnych (16,5%). Doradztwo za pośrednictwem poczty elektronicznej wskazało (3,3%) ankietowanych.

Większość ankietowanych ocenia jakość doradztwa świadczonego przez LGD jako wysoką (49,5%) lub dobrą (44%). 6% ankietowanych określiło jakość doradztwa jako zadowalającą. Jednocześnie zdecydowana większość ankietowanych ocenia bardzo wysoko przydatność informacji przekazywanych w trakcie doradztwa (Bardzo przydatne – 51,6%, raczej przydatne 47,8%). Stopień zadowolenia z doradztwa deklarowany przez ankietowanych także utrzymywał się na wysokim poziomie (59,9% zadowolonych, 31,3% raczej zadowolonych). Ciekawych informacji dostarcza pytanie odnośnie wpływu doradztwa na decyzję o realizacji planowanego przedsięwzięcia. Dominuje tu odpowiedź „Zastanawiam się nad złożeniem wniosku” – 51,6%. Osoby zdecydowane na złożenie wniosku stanowią 33,5% ankietowanych. Osoby deklarujące „Nie złożę wniosku” stanowiły 14,8% ankietowanych.

W grupie osób ankietowanych przeważali mężczyźni (69,2%). Najwięcej ankietowanych posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (41,2%), średnie (31,9%) oraz wyższe (20,9%). Jeśli chodzi o status ankietowanych na rynku pracy dominowały osoby bezrobotne

(48,4%) oraz osoby pracujące lub prowadzące działalność gospodarczą (24,2%). Duża była stosunkowo też grupa osób przebywających na urlopie macierzyńskim lub wychowawczym (8,2%).

Wyniki analizy prowadzonej przez LGD potwierdzają ankiety przeprowadzone z beneficjentami w ramach badania ewaluacyjnego. Na pytanie „Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie składania wniosku?” 72% ankietowanych odpowiedziało „Bardzo dobrze”, a 20% ankietowanych oceniło jako „Dobrze”.

Jakość zgłaszanych projektów. W opinii członków LGD jakość zgłaszanych wniosków o dofinansowanie pozostawała na średnim lub niskim poziomie. W ocenie pracowników generalnie najgorzej wypadały wnioski związane z podejmowaniem działalności gospodarczej, lepiej przygotowane były wnioski składane przez instytucje publiczne i organizacje społeczne. W przypadku organizacji często korzystały one ze wsparcia pracowników samorządowych.

Na poziom wniosków w opinii udzielających wywiady wpływało:

- nadmierne skomplikowane procedury i formularze narzucone w PROW. Poziom wymaganego przygotowania formalnego jest stosunkowo za wysoki dla osób fizycznych aplikujących o środki np. na otworzenie działalności gospodarczej. W przypadku osób bezrobotnych i o niższym wykształceniu poprawne przygotowanie dokumentów i opisanie swojego projektu jest niezwykle trudne. W trakcie doradztwa na poziomie LGD nie ma w tym wypadku kompleksowego wsparcia i doprowadzenie beneficjenta do poziomu dobrze przygotowanego wniosku z załącznikami.
- część wnioskodawców deklarowało, że mają świadomość gorszego przygotowania wniosku i oczekiwali na otrzymanie poprawek w ramach których mogą skorygować wnioski.
- duża część wnioskodawców składała wnioski w krótkim okresie czasu, najczęściej tuż przed terminem końcowym. Bardzo utrudniało to wdrożenie efektywnego doradztwa.

Zmiany jakie należy wprowadzić w przyszłości w działalności LGD, w ocenie ankietowanych uzależnione będą od zastosowanych rozwiązań formalnych i prawnych. Sugerowane rozwiązania dotyczyły głównie poszukiwań nowych skuteczniejszych sposobów komunikowania z odbiorcami działań. Głównie dotyczyło to potrzeby docierania z informacjami do konkretnych grup odbiorców w odpowiednim czasie.

Ocena procesu wdrażania

Pytania badawcze:

- *Czy realizacja rzeczowa i finansowa LSR odbywała się zgodnie z planem?*
- *Czy stosowane procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczające przejrzyste i przyjazne dla odbiorców?*
- *Czy stosowane kryteria wyboru pozwalały na wybór najlepszych i spójnych z celami LSR projektów?*

- Czy przyjęty system wskaźników pozwolił na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Realizacja rzeczowa i finansowa LSR odbywała się zgodnie z przyjętymi założeniami i planami. Poziom realizacji budżetu na koniec 2021 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 11. Poziom realizacji budżetu LSR na dzień 31.12.2021 r.

Cel szczegółowy	Nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika produktu	Łączna kwota wsparcia na przedsięwzięcie (EUR)	Kwota wypłacona na koniec 2021r (EUR)
Cel ogólny 1. Wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i zawodowym obszaru LGD.				
1.1.	1.1.1 Mechanizmy współpracy społecznej, obywatelskiej, gospodarczej i ekologicznej.	Liczba wypracowanych narzędzi partycypacji	22686,03	0,00
	1.1.2 Organizacja form aktywności osób defaworyzowanych.	Liczba zorganizowanych form aktywności osób defaworyzowanych	23481,36	23 498,15
1.2	1.2.1 Dobre praktyki w zakresie aktywności zawodowej	Liczba wypracowanych narzędzi aktywności zawodowej	23428,30	23 428,30
	1.2.2 Kluby aktywności osób defaworyzowanych na rynku pracy	Liczba klubów aktywności.	27223,23	0,00
1.3	1.3.1 Świetlica wiejska miejscem aktywizacji edukacyjnej.	Liczba zaadoptowanych i wyposażonych miejsc do pełnienia funkcji świetlic wiejskich	112877,65	112662,40
	1.3.2 Adaptacja istniejącej infrastruktury na Miejsca Aktywności Lokalnej (MAL).	Liczba utworzonych „MAL”	157803,43	122 897,30
	1.3.3 System wsparcia dla aktywności.	1.Liczba udzielonych porad. 2.Liczba zorganizowanych szkoleń i spotkań informacyjnych.	504655,00	349 631,51
Cel ogólny 2. Wzmocnienie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz tożsamości kulturowej i ochrony dziedzictwa lokalnego.				
2.1	2.1.1 Promocja obszaru LGD z wykorzystaniem narzędzi graficznych i multimedialnych.	Liczba narzędzi promocji obszaru LGD.	22726,46	22 263,54
	2.1.2 Promocja obszaru LGD z wykorzystaniem produktów lokalnych.	Liczba narzędzi promocji produktu lokalnego.	34029,04	0,00
2.2	2.2.1 Wsparcie inicjatyw związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym i historycznym.	Liczba nowych wydarzeń, inicjatyw lub imprez.	34089,70	33 099,69
	2.2.2 Lokalne miejsca tradycji i wydarzeń historycznych.	Liczba miejsc odtworzonych, zrestaurowanych, zmodernizowanych lub utworzonych.	79885,66	79 885,66

	2.2.3 Zachowanie „ginących zawodów”.	Liczba narzędzi edukacyjnych na rzecz reaktywacji „ginących zawodów”.	45000,00	13 360,95
2.3	2.3.1 Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej.	Liczba nowej infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej.	469000,00	109 696,73
	2.3.2 Kultura – lokomotywą aktywności społecznej.	Liczba instytucji i organizacji działających w sferze kultury, którym udzielono wsparcia szkoleniowego i doradczego.	87500,00	66 021,84
	2.3.3 Infrastruktura turystyczna.	Liczba nowych narzędzi współpracy.	25000,00	25 000,00
Cel ogólny 3. LGD rozwija i umacnia aktywność gospodarczą obszaru.				
3.1	3.1.1 Wsparcie przedsiębiorczości poprzez dotacje inwestycyjne.	Liczba nowych miejsc pracy w tym samozatrudnienie.	1269225,99	823 477,45
	3.1.2 Punkt wsparcia przedsiębiorczości lokalnej.	Liczba szkoleń i porad.	10043,15	9 836,71
3.2	3.2.1 Mechanizmy promocji i współpracy gospodarczej.	Liczba nowych mechanizmów promocji i współpracy.	25000,00	0,00
	3.2.2 Wymiana doświadczeń i promocja w obszarze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.	Liczba nowych mechanizmów rozwoju gospodarczego.	13000,00	13 000,00
Razem				1 827 743,44

Pracownicy, członkowie zarządu i rady LGD rozwijali swoje kompetencje w trakcie szkoleń i kursów. Poniższa tabela prezentuje listę szkoleń i kursów w których udział brali przedstawiciele LGD

Tabela 12. Wykaz szkoleń dla pracowników, członków Zarządu i Rady LGD.

Szkolenia dla pracowników, członków Zarządu i Rady LGD (Data)			liczba dni	liczba osób	liczba osobodni
1.	Szkolenie Pracowników Biura LGD	25–26 września 2016 r.	2	4	8
2.	Szkolenie członków Rady LGD	26- 27 października 2016 r.	2	10	20
3.	Szkolenie Pracowników Biura LGD	18–19 maja 2017 r.	2	2	4
4.	Szkolenie członków Rady LGD z zakresu procedur grantowych	23.08.2017 r.	1	8	8
5.	Warsztaty dla Pracowników Biura LGD pn.: „Warsztaty z zakresu kompetencji społecznych"	21- 22 września 2017 r.	2	4	8
6.	Szkolenie: „Planowanie strategiczne i elementy operacyjne w zakresie działań partnerstwa i PES w obszarze ES na terenie powiatu nizańskiego"	26- 27 stycznia 2018 r.	2	11	22

7.	Szkolenie Członków Rady LGD z zakresu procedur grantowych oraz procedur naboru wyboru i oceny operacji	14 marca 2018	1	7	7
8.	Szkolenie "Prawo pracy , a aktualne przepisy i planowane zmiany oraz rola partnerów społecznych w stanowieniu prawa"	02-03 marca 2018	2	1	2
9.	Szkolenie dla członków Zarządu oraz pracowników biurowych LGD	14 marca 2018 r.	7	1	7
10.	Szkolenie „Zmiany w ochronie danych osobowych w organizacjach pozarządowych po 25 maja 2018 roku”	20 kwietnia 2018 r.	1	13	13
11.	Projekt szkoleniowy : AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI ANIMATORA LGD	18-19-20.04.2018	1	9	9
	Wyjazdy studyjne i seminaria.	24-25-26.05.2018			
	Konkurs dla uczestników Akademii Umiejętności Animatora LGD.	18-19-20.06.2018			
	Konferencja podsumowująca.	18-19-20.06.2018			
12.	Szkolenie "RODO- ochrona danych osobowych "	26.06. 2018	1	2	2
13.	Warsztaty dla Pracowników Biura LGD pn.: Podstawy księgowości w organizacjach pozarządowych; zasady finansowe prowadzenia działalności odpłatnej.	16.07.2018	1	2	2
14.	Warsztaty i Seminarium w ramach projektu pn.: „Akademia Umiejętności Animatora LGD”	29-31.07.2018	3	6	18
15.	Szkolenie dla Pracowników Biura LGD	14 – 15 listopada 2018	2	2	4
16.	Szkolenie dla przedstawicieli LGD z terenu województwa podkarpackiego	28 luty – 1 marca 2019 roku	2	2	4
17.	Szkolenie dla Członków Rady LGD z zakresu procedur związanych z wyborem i oceną operacji konkursowych	6 luty 2019 roku	1	7	7
18.	SZKOLENIE Członków Rady LGD z zakresu procedur grantowych oraz procedur naboru wyboru i oceny operacji	25 czerwca 2019	1	7	7
19.	Szkolenie pn.: "Aktywizacja osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem- projekty pilotażowe, programy specjalne, narzędzia niestandardowe"	12-14 września 2019	3	1	3
20.	Szkolenie LGD w zakresie przeprowadzenia ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	17/12/2019	1	1	1
21.	Członków Rady LGD z zakresu procedur związanych z wyborem i oceną operacji konkursowych	3 stycznia 2020 roku	1	10	10
22.	Szkolenie dla przedstawicieli LGD z terenu województwa podkarpackiego.	20-21 luty 2020 roku	2	2	4
23.	Szkolenie pt.: „Zasady prowadzenia księgowości w organizacji pozarządowej”	10 września 2020	1	4	4
24.	Kurs I-go stopnia w ścieżce certyfikacji zawodu księgowego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce	19 dni w 2020 r.	19	1	19

25	Szkolenie UM Rzeszów on – line z przedstawicielami LGD z terenu województwa podkarpackiego	09.10.2020r	1	3	3
26	SZKOLENIE W RAMACH PROJEKTU ROZWÓJ FAOW	23-24-25.11.2020	3	2	6
27	Spotkania tematyczne organizowane przez FAOW	24.11.2020	1	2	2
28	Szkolenie - webinarium: „ROW On-line: Zarządzanie i działania w małej LGD”	27.11.2020	1	3	3
29	Szkolenie Członków Rady LGD z zakresu procedur związanych z wyborem i oceną operacji konkursowych i grantowych.	02.12.2020	1	10	10
30	Spotkania tematyczne organizowane przez FAOW	09.12.2020	1	1	1
31	Spotkania tematyczne organizowane przez FAOW	10.12.2020	1	1	1
32	Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Podkarpackiego	05.12.2020	1	2	2
33	Kurs I-go stopnia w ścieżce certyfikacji zawodu księgowego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce	11.01.2021; - 24.02.2021	11	1	11
34	Szkolenie UM Rzeszów on – line z przedstawicielami LGD z terenu województwa podkarpackiego	09.04..2021r.	1	3	3
35	Szkolenie pn.: "Efektywne NGO"	26-27.04.2021	2	3	6
36	Szkolenie Członków Rady i Pracowników Biura LGD	29 czerwca 2021	1	10	10
37	Szkolenie dla przedstawicieli LGD z terenu województwa podkarpackiego.	9-10 września 2021r.	2	1	2
38	Szkolenie dla przedstawicieli lokalnych grup działania z terenu województwa.	6 października 2021	1	2	2
39	Szkolenie z zakresu Ewaluacji i monitoringu Strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.	9 - 11 czerwca 2021 oraz 18 – 20 października 2021 roku:	2	1	2
40	Szkolenie poświęcone zbudowaniu relacji pomiędzy JST i NGO na poziomach: lokalnym i regionalnym.	20- 21 października 2021 roku:	2	5	10
41	Szkolenie - Podkarpacka Sieć LGD.	15-16 listopada 2021(2 dni, 12h)	2	1	2

W okresie objętym badaniem LSR była aneksowana 6 razy. Zakres aneksów obejmował kwestie techniczne dotyczące wprowadzania bieżących zmian wynikających z postępu realizacji, Dotyczyło to szczególnie dostosowania harmonogramów i kwot pomocy w poszczególnych celach i przedsięwzięciach. Podnoszone były także niektóre wskaźniki w celu ogłoszenia dodatkowych naborów wniosków.

Stosowane procedury oceny wniosków nie były istotnie modyfikowane w trakcie realizacji LSR. W ocenie przedstawicieli LGD pozwalają one na wybór operacji najlepiej wpisujących

się w założone cele. W trakcie doradztwa nie stwierdzono istotnych problemów ze zrozumieniem procedur przez beneficjentów. 95% ankietowanych beneficjentów uznało stosowane kryteria wyboru operacji za wystarczająco przejrzyste i przyjazne (50% odpowiedzi zdecydowanie tak, 45% odpowiedzi raczej tak).

W ramach zgłaszanych problemów w trakcie wdrażania LSR obserwowane było obniżanie się zaangażowania członków Rady w ocenę wniosków. Związane to mogło być z relatywnie dużą liczbą wniosków do oceny, uciążliwymi procedurami formalnymi oraz pełnieniem innych obowiązków przez członków Rady. Jakkolwiek nie wpływał on na ocenę wniosków w badanym okresie to może komplikować ocenę wniosków w kolejnych latach. Ocena wniosków w ramach LGD jest działalnością o charakterze społecznym i nie jest wynagradzana jak typowa praca.

Ze względu na epidemię COVID-19 część działań związanych z wdrażaniem LSR uległ zakłóceniu. Biuro LGD dostosowało zakres prowadzonych działań do zaistniałej sytuacji. Istotne problemy napotykali także beneficjenci co wiązało się z konieczności zmodyfikowania zakresu doradztwa w celu dostosowania się do potrzeb i zgłaszanych problemów. Dodatkowe problemy wynikały głównie z dostosowania prowadzonych działań do sytuacji epidemii oraz wprowadzenia niezbędnych zmian formalnych w realizowanych projektach.

Zastosowane wskaźniki były zrozumiałe i nie stwarzały większych problemów w interpretacji dla potencjalnych beneficjentów oraz przedstawicieli LGD. W trakcie wywiadów nie zgłaszano poważniejszych problemów odnośnie interpretacji przyjętych wskaźników.

Jako jedną z głównych barier we wdrażaniu LSR uczestnicy badania uznawali nadmiernie skomplikowane procedury. Uniemożliwiają one lub bardzo utrudniają elastyczne podejście do działań na rzecz rozwoju lokalnego. Dobrze ilustruje to poniższa wypowiedź:

(..) Nasza działalność opiera się o środki z programu PROW. Aby je fajnie wykorzystać musimy biegać w określonych ramach. Nie ma takiej elastyczności, gdzie każdy pomysł, każde działanie, może być zrealizowane. Biegamy tylko po wyznaczonych torach. Mając różne ciekawe pomysły nie możemy ich realizować bo barierą jest zaraz przepis, zakres wydatków, koszty kwalifikowalne i okres realizacji działań.(...)

W przypadku LGD które realizowało dużą liczbę projektów o niższych budżetach obciążenie administracyjne i związane z nią obowiązki są szczególnie uciążliwe. Zachęca to pośrednio do przekazywania środków na małą liczbę projektów o większej wartości.

Nadmiernie rozbudowane wymogi formalne w tym np. formularze biznes planu uznać można za poważne ograniczenie w wykorzystaniu środków. W grupie osób korzystających ze wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz korzystających z doradztwa można zauważyć duży odsetek osób o wykształceniu zasadniczym zawodowym lub średnim. Nadmiernie rozbudowane wymogi formalne mogą skłaniać część osób gorzej przygotowanych do pracy z dokumentami, do rezygnacji z ubiegania się o środki lub korzystania z pomocy profesjonalnych firm w zakresie przygotowywania wniosków.

Wartość dodana podejścia LEADER

Pytania badawcze:

- Czy działania prowadzone w ramach LSR wpływały na poprawę komunikacji pomiędzy różnych aktorami, budowanie powiązań pomiędzy nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wdrażaniu LSR potencjał rozwojowy jest odpowiednio wykorzystywany i promowany?
- Czy realizowane w ramach LSR projekty są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru LGD i czy te projekty przyczyniają się do wzmocnienia tego potencjału?
- Czy realizowane w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem głównych tematów określonych w LSR?

W opinii uczestników badania działalność LGD pozwalała na wzajemne poznanie i nawiązanie współpracy z organizacjami i liderami z terenu całego powiatu. Dotyczyło to zarówno współpracy w ramach LGD jak i pomiędzy lokalnymi organizacjami. Duża liczba realizowanych projektów i grantów wpłynęła na poszerzenie kontaktów bezpośrednich między LGD, organizacjami pozarządowymi i samorządami. Duże zaangażowanie organizacji pozarządowych w realizację operacji musiało wiązać się ze współpracą z samorządami lokalnymi w zakresie min. udostępnianie terenów i obiektów w których realizowane były projekty. Część gmin w celu wsparcia finansowego lokalnych organizacji wprowadziło mechanizmy pożyczek umożliwiających realizację działań w ramach PROW. Ankiety dotyczące sposobu pozyskiwania informacji o działalności LGD podkreślają rolę kontaktów bezpośrednich w docieraniu do potencjalnych odbiorców działań. Wymieniani są tutaj zarówno członkowie LGD, pracownicy jak i przedstawiciele lokalnych samorządów. Duża liczba realizowanych spotkań oraz działań animacyjnych przełożyła się na wzmocnienie komunikacji i współpracy pomiędzy poszczególnymi osobami i instytucjami.

Potencjał rozwojowy który był budowany na etapie wdrażania LSR przekłada się na liczne projekty realizowane przez LGD w ramach innych środków niż PROW. Jako przykład w trakcie wywiadów uczestnicy wskazywali na realizację projektów:

- **„Podkarpackie Inicjatywy Lokalne” (PIL)** projekt realizowany nieprzerwanie od 2014 roku. Odbiorcami projektu są młode organizacje, grupy samopomocowe oraz grupy nieformalne. Projekt ma za zadanie umożliwienie mieszkańcom podejmowanie inicjatyw, które mogą spowodować zmianę procesów w otoczeniu lokalnym, tworzenie klimatu do integracji czy też motywowanie do wspólnego działania na rzecz dobra wspólnego. Poza wsparciem finansowym (do 9 tys. na inicjatywę) w ramach projektu realizowane jest wsparcie szkoleniowe – doradcze oraz promocja lokalnych inicjatyw. Projekt finansowany był ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Łącznie do grudnia 2021 roku dofinansowano na terenie województwa podkarpackiego 872 inicjatywy na kwotę

4 070 000,00. Szczególną wartość projekt ten przyniósł na płaszczyźnie budowy trwałego, wieloletniego partnerstwa. Projekt zbudowano na bazie działalności 4 organizacji z obszarem działania czterech podregionów województwa. Partnerstwo to tworzą poza LGD: Fundacja Fundusz SMK, Stowarzyszenie LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” oraz Fundacja Przestrzeń Lokalna. Efekt tego partnerstwa wyrażany jest poprzez szereg wspólnych działań szkoleniowych, informacyjnych, konsultacyjnych i doradczych.

W dniu 13 września 2021 roku LGD podpisało umowę z Narodowym Instytutem Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (NIW) na realizację zadania pn.: „Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2021-2023” na podstawie Umowy o dofinansowanie projektu nr: 10/III/2021- dotacji otrzymanej z NIW w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021- 2030, NOWEFIO 2021. Przyznana kwota: 2.712.000,00 zł.

- Nizański Uniwersytet Ludowy 2021-2023 (UL)

W dniu 31 maja 2021 roku Lokalna Grupa Działania podpisała umowę z NIW – CRSO na realizację projektu pn. „Nizański Uniwersytet Ludowy”, którego celem było utworzenie w miejscowości Wolina Uniwersytetu Ludowego. Wartość projektu to: 975 000,00zł z dotacji otrzymanej z Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030. Miejsce realizacji zadania to budynek po byłej szkole podstawowej w Wolinie, na którym wykonane niezbędne prace remontowe, oraz prowadzone są działania aktywizacyjno – szkoleniowe. Dzięki projektowi uzyskano możliwość sfinansowania procesu tworzenia i funkcjonowania Uniwersytetu Ludowego (UL). Na potrzeby działalności UL pozyskaliśmy odpowiednie zasoby majątkowe (grunty, nieruchomości) na terenie powiatu nizańskiego. Uruchomienie UL-a wymagało: dostosowania zaplecza na potrzeby UL; rozwój kadr odpowiedzialnych za organizację i prowadzenie szkoleń; stworzenie partnerstwa podmiotów działających w obszarze; promocja działań UL obejmująca stworzenie spójnej wizualizacji i przekazu dotyczącego celów i działań.

- 2021- 2023 Korpus Solidarności (KS)

W dniu 24 czerwca 2021 roku LGD podpisała na umowę na realizację projektu w ramach Podkarpackiego Korpusu Solidarności. Celem programu jest wypracowanie i wdrożenie rozwiązań ułatwiających i zachęcających obywateli do systematycznego oraz długoterminowego angażowania się w wolontariat. Korpus zachęca do wolontariatu, promuje go, a przede wszystkim proponuje wsparcie w postaci działań edukacyjnych, systemu benefitowego oraz narzędzi do organizacji wolontariatu. Całkowita kwota projektu finansowa wynosi: 330.570,00 zł. Projekt sfinansowano z Narodowego Instytutu Wolności-Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach realizacji zadania pn.: „Regionalne Partnerstwo dla Wolontariatu – edycja 2021- 2023 w programie „Korpus Solidarności - Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018- 2030” określonego umową nr 2/KS/R/U/2021.

Powyższe zestawienie obejmuje tylko główne działania projektowe, komplementarne z zakresem działania w zakresie wdrażania LSR. Warto podkreślić, że działania te umożliwiają eliminację części ograniczeń formalno-proceduralnych utrudniającym ubieganie się przez lokalnych liderów o środki z PROW. Wsparcie w ramach PIL umożliwi między innymi wspieranie małych organizacji lub grup nieformalnych w postaci niewielkich dofinansowań oraz wsparcia merytorycznego. Jest to wsparcie które umożliwia zdobycie pierwszych doświadczeń przez lokalnych liderów i przygotowanie organizacji do realizacji większych projektów. Podobnie w przypadku projektu Korpus Solidarności, który w naturalny sposób wspiera i rozwija dotychczasową działalność LGD na rzecz lokalnych organizacji, wspierając i zachęcając do wdrażania wolontariatu.

Dobrym przykładem wykorzystywania lokalnego potencjału rozwojowego w aktywizacji obszaru LGD było utworzenie Uniwersytetu Ludowego w Wolinie. Przedstawiciele LGD udzielający wywiadów podkreślali szeroką współpracę na poziomie lokalnym, która umożliwiła realizację tego projektu. Na potrzeby utworzenia UL zaadoptowana została dawna szkoła wiejska w miejscowości Wolina (Gmina Nisko). Budynek został odsprzedany przez gminę za najniższą możliwą kwotę. Wszystkie gminy z terenu powiatu włączyły się finansowo w realizację projektu pokrywając część kosztów remontu obiektu. Wsparcie takie potwierdza pozytywne postrzeganie LGD oraz zaistnienie w praktyce potencjału rozwojowego skupionego na realizacji wspólnych celów. Warto podkreślić także, zaangażowanie lokalnych organizacji i liderów w proces tworzenia UL. Wszystkie osoby udzielające wywiadów w ramach badania wskazywały projekt UL jako najbardziej udany przykład współdziałania i sukces wynikający z realizacji LSR.

Projekty realizowane w ramach LSR wynikały z przeprowadzonej na etapie tworzenia LSR diagnozy. Zarówno projekty jak i granty były oceniane jako w dużym stopniu komplementarne i wpisywały się w główne tematy określone w LSR. Zdecydowana większość projektów bazowała na zdiagnozowanym w LSR potencjale rozwojowym. Realizacja operacji przyczyniła się do wzmocnienia tego potencjału. Jest to najbardziej widoczne w aktywizacji lokalnych organizacji społecznych oraz współpracy na poziomie organizacje społeczne – lokalne samorządy. Realizowane przez organizację projekty wymagały współpracy w lokalnymi samorządami. Często obejmowały obiekty i działki stanowiące własność gminy. Gminy zapewniały też często wsparcie merytoryczne jak i finansowe dla realizowanych operacji (min. pożyczki). W trakcie wywiadów pojawiały się wypowiedzi, że realizacja projektów w ramach LSR pozwoliła w szczególności wzmocnić lokalne organizacje które to tej pory aktywnie działały w swoich gminach. Sięgając po środki z PROW organizacje to nabywały nowe umiejętności i zasoby. W przypadku części organizacji przyczyniło się to też do zmiany ich postrzegania w środowiskach lokalnych. W trakcie wywiadów podkreślano też ogólne zwiększenie liczby i potencjału lokalnych organizacji. Wg jednej z wypowiedzi o ile jeszcze kilka lat temu w mniejszych gminach funkcjonowała zazwyczaj jedna organizacja korzystająca ze wsparcia lokalnych

samorządów, tak w chwili obecnej liczba widocznych i aktywnych organizacji uległa gwałtownemu zwiększeniu.

Podsumowanie – Wnioski i rekomendacje.

Proces wdrażania LSR przez Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej” pozwolił osiągnąć założone cele LSR w tym założone wskaźniki realizacji oraz umożliwił osiągnięcie dodatkowych efektów pierwotnie nie planowanych.

Wdrażanie LSR pozwoliło w dużym stopniu rozwinąć kapitał społeczny powiatu nizańskiego, głównie poprzez wzmocnienie i aktywizowanie lokalnych liderów i stowarzyszeń.

Wdrożenie LSR pozwoliło na realizację operacji we wszystkich gminach LGD, które były widoczne i dobrze oceniane przez mieszkańców. Uczestnicy badania podkreślają dostępność szczególnie obiektów rekreacyjnych oraz wyposażonych świetlic dla mieszkańców. W opinii badanych efekty wdrażania LSR są widoczne na całym obszarze LGD.

Realizacja LSR pozwoliła na wsparcie stosunkowo dużej liczby osób tworzących nowe firmy. Wsparcie w ramach PROW pozwoliło na utworzenie stabilnych miejsc pracy, a w kilku przypadkach nowe firmy mają charakter rozwojowy.

Procedury oceny operacji były postrzegane przez beneficjentów jako zrozumiałe i przyjazne. Wysoko oceniana była też jakość szkoleń i doradztwa prowadzonego przez LGD.

Ankietowani bardzo wysoko oceniają proces wsparcia doradczego ze strony LGD.

Dodatkowym nie planowanym efektem wdrażania LSR było wypracowanie przez gminy z terenu Powiatu Nizańskiego procedur wsparcia dla organizacji pozarządowych w postaci pożyczek.

Wdrażanie LSR przyczyniło się do wykreowania silnych organizacji które mogą pełnić rolę lidera w swoich społecznościach i inicjować nowe działania.

W okresie objętym badaniem LGD wybrało do dofinansowania dużą liczbę projektów o stosunkowo małej kwocie dofinansowania. Pozwoliło to na realizację dużej liczby operacji i przyczyniło się do aktywizacji lokalnych środowisk i organizacji. Jednak wiązało się to też z dużymi nakładami pracy pracowników LGD i członków rady. Sugerowane jest analizowanie obciążeń związanych z nakładami pracy związanym z oceną i wdrożeniem operacji w stosunku do osiągniętych efektów.

LGD realizowało liczne projekty finansowane ze środków inne niż PROW. Projekty te uzupełniały i poszerzały działania aktywizacyjne prowadzone przez Stowarzyszenie. Umożliwiają także wdrażanie nowych typów działań w przyszłości.

LGD posiada zasoby i potencjał do realizacji dużych projektów oraz możliwości w zakresie koordynowania różnych projektów w tym samym czasie. LGD realizowało dużą liczbę projektów współfinansowanych ze środków innych niż PROW. Pełniło także rolę koordynatora w złożonym projekcie współpracy obejmującym w sumie sześć LGD.

W opinii przedstawicieli Zarządu i Rady LGD jedna z głównych barier w realizacji działań przez LGD uznawane są zbyt rozbudowane procedury i dokumenty. W opinie badanych członków bardzo utrudniają one, a często uniemożliwiają prowadzenie elastycznych i skutecznych działań.

Sugerowane kierunki przyszłych działań:

- w obszarze przedsiębiorczość: W przyszłym okresie uczestnicy badań widzieli potrzebę dalszego wsparcia zarówno osób podejmujących działalność gospodarczą po raz pierwszy jak i wspierania finansowego funkcjonujących przedsiębiorstw rozwijających działalność. Dodatkowo sygnalizowano potrzeby w zakresie zapewnienia wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą w zakresie min. rozliczeń, księgowości, marketingu. W badaniu zgłoszono także konieczność wsparcia doradczoszkoleniowego oraz finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej (tj. KGW, stowarzyszeń, fundacji, spółdzielni socjalnych prowadzących działalność gospodarczą w celu realizacji i wspierania celów statutowych). Wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej powinno być, wg uczestników badania, ukierunkowane zarówno na same podmioty tego typu, jak i na podmioty świadczące konkretne usługi społeczne w swoich społecznościach (np. usługi opiekuńcze dla osób starszych lub niepełnosprawnych, prowadzenie przedszkoli, przygotowanie posiłków dla osób potrzebujących).

- w obszarze tradycji i kultury - badani podkreślali konieczność dalszego wsparcia w zakresie budowania potencjału turystyczno-rekreacyjnego powiatu. Podkreślano konieczność wykorzystania potencjału tj. tradycji związanych w ośrodku produkcji wikliny w Rudniku nad Sanem, tradycji flisackich w Ulanowie, potencjału rzek do rozwoju turystyki oraz produktów tradycyjnych. Zaznaczano także potrzebę wsparcia organizacji zajmujących się kultywowaniem lokalnych tradycji oraz wykorzystania aktywności organizacji prowadzących tego typu działania. Szczególnie podkreślana jest w tych wypowiedziach rola Kół Gospodyń Wiejskich. Zmiany w regulacjach dotyczących rejestrowania i dofinansowania KGW przyczyniły się do zwiększenia liczby i aktywności tych stowarzyszeń. Podkreślano też celowość wsparcia dla funkcjonujących instytucji kultury w zakresie doposażenia oraz organizowanych imprez.

- w obszarze kapitału społecznego - badani wskazywali na potrzeby w zakresie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych wymagających przekwalifikowania się pod kątem rynku pracy. Dostrzegano też konieczność wsparcia w zakresie zatrudniania pracowników w organizacjach pozarządowych pracujących w małych świetlicach wiejskich. W przeciwieństwie do dużych miejscowości w których funkcjonują instytucje kultury, w małych miejscowościach pomimo, że są budynki to brakuje wyposażenia i stałej osoby która będzie mogła prowadzić zajęcia. Dostrzegano też potrzebę wsparcia w zakresie prowadzenia miejsc aktywizacji społecznej. Badani wskazywali także na konieczność wsparcia edukacyjnego dla organizacji pozarządowych w zakresie szeroko rozumianego zarządzania. Jako tematyki wsparcia proponowano następujące zagadnienia: prowadzenie organizacji pozarządowej, zarządzanie, finansowanie jej działalności, prowadzenie księgowości, zatrudnianie pracowników, prowadzenie sprawozdawczości, doradztwo prawne w trudnych sytuacjach, wsparcie marketingowe, promowanie własnych działań w tym szczególnie w mediach społecznościowych.
- w sugerowanych kierunkach wsparcia grup defaworyzowanych na przyszłe lata zgłaszane były potrzeby w kierunku aktywizacji środowisk z małych miejscowości. Proponowane działania dotyczyły wsparcia organizacji i świetlic prowadzących działania integrujące. Uczestnicy wywiadów generalnie widzieli też potrzebę kontynuowania wsparcia poprzez dotację na podejmowanie działalności gospodarczej z preferencjami dla osób z grup defaworyzowanych.

Spis tabel

Tabela 1. Celem ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju.	12
Tabela 2. Stan realizacji wskaźników rezultatu LSR na dzień 31.12.2021.....	15
Tabela 3. Stan realizacji wskaźników produktu LSR na dzień 31.12.2021	17
Tabela 4. Projekty grantowe w ramach celu ogólnego 1.1 i 1.2 LSR	20
Tabela 5 Osoby korzystające ze wsparcia LGD na podjęcie działalności gospodarczej z uwzględnieniem grup defaworyzowanych (dane na 31.12.2021).....	26
Tabela 6 Liczba członków LGD ze względu na sektorowość na dzień 31.12.2021 roku:.....	30
Tabela 7. Nabory wniosków, liczba złożonych wniosków oraz podpisanych umów o dofinansowanie w ramach realizacji LSR (wg stanu na 01.12.2022)	31
Tabela 8 Projekty grantowe realizowane przez LGD - Liczba przeprowadzonych naborów, złożone wnioski o dofinansowanie i podpisane umowy z beneficjentami.....	31
Tabela 9 Liczba spotkań informacyjnych realizowanych przez LGD w latach 2016-2022	32
Tabela 10. Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (stan na 31.12.2021).....	33
Tabela 11. Poziom realizacji budżetu LSR na dzień 31.12.2021 r.	35
Tabela 12. Wykaz szkoleń dla pracowników, członków Zarządu i Rady LGD.	36

Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Ankieta do beneficjentów Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej"

W związku z przeprowadzaną ewaluacją działań LGD zwracamy się prośbą o wypełnienie anonimowej ankiety dotyczącej realizowanych działań. Wyniki ankiety posłużą wyłącznie do dostosowania Lokalnej Strategii Rozwoju do potrzeb mieszkańców i osób aplikujących o środki finansowe.

Ankieta skierowana jest do osób i instytucji które aplikowały o środki za pośrednictwem LGD. Państwa opinia jest dla nas bardzo ważna i może znacząco pomóc w doskonaleniu naszej działalności.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem **"moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby"**?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Zdecydowanie tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Trochę tak, trochę nie
- ☐ Raczej nie
- ☐ Zdecydowanie nie
- ☐ Nie mam zdania

2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem **"w ostatnich latach (od 2014 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się"**?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Zdecydowanie tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Trochę tak, trochę nie
- ☐ Raczej nie
- ☐ Zdecydowanie nie
- ☐ Nie mam zdania

3. Jak ocenia Pan/i obecnie swoją gminę w następujących obszarach"

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

[illegible]

Działani na rzecz osób po 50 roku życia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Działani na rzecz kobiet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Działani na rzecz imigrantów	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mżliwości zatrudnienia poza rolnictwem	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Kiedy składał Pan/i wniosek aplikacyjny do LGD

.....

5. Skąd dowiedział się Pan/i o naborze wniosków do LGD

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Ze strony Internetowej LGD
- ☐ Z maila wysłanego przez LGD
- ☐ Z bezpośrednich kontaktów z członkami LGD
- ☐ Od innych osób
- ☐ Z materiałów drukowanych (ulotki, broszury, ogłoszenia itp.)
- ☐ Z mediów tradycyjnych
- ☐ W inny sposób (proszę wskazać w kolejnym pytaniu)

6. Jeśli w poprzednim pytaniu zaznaczył Pan/i **inne** proszę wskazać w jaki sposób.

.....

7. Dlaczego zdecydował/a się Pan/i na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD?

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ Było to jedyne źródło finansowania mojego projektu
- ☐ Nie otrzymaliśmy dofinansowania z innych środków/innego programu
- ☐ Chcieliśmy skorzystać z nadarzającej się okazji otrzymania środków
- ☐ Zostaliśmy zachęceni do złożenia wniosku przez LGD
- ☐ LGD pomogło nam napisać wniosek
- ☐ Inne przyczyny (proszę wskazać w kolejnym pytaniu)

8. Jeśli w poprzednim pytaniu zaznaczył Pan/i **inne** proszę wskazać w jaki sposób.

9. Czy modyfikował Pan/i swoje pierwotne zamierzenia/plany tak aby dopasować je do wymagań związanych z możliwościami otrzymania środków z PROW?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak (przejdź do kolejnego pytania)
- ☐ Nie (pomiń kolejne pytanie)

10. Na czym polegały te zmiany?

11. Czy na etapie składania wniosku korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Tak

☐ Nie

12. Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie składania wniosku?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Zdecydowania dobrze

☐ Dobrze

☐ Przeciętnie

☐ Źle

☐ Bardzo źle

☐ Trudno powiedzieć

13. Czy obecnie pozostają Państwo w kontakcie z LGD?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Tak, nasi przedstawiciele chodzą na organizowane przez LGD spotkania (przejdź do kolejnego pytania)

☐ Tak, od czasu do czasu kontaktujemy się telefonicznie (przejdź do kolejnego pytania)

☐ Tak, czytamy komunikaty na stronie internetowej LGD (przejdź do kolejnego pytania)

☐ Tak, mamy osobisty kontakt z członkami LGD (przejdź do kolejnego pytania)

☐ Tak, kontaktujemy się w inny sposób (przejdź do kolejnego pytania)

☐ Nie mamy z LGD żadnego kontaktu (pomiń kolejne pytanie)

14. Jak często kontaktuje się Pan/i z LGD?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Kilka razy w roku
- ☐ Co tydzień lub kilka razy w miesiącu
- ☐ Raz w miesiącu
- ☐ Raz na kwartał
- ☐ Raz w roku
- ☐ Rzadziej niż raz w roku

15. Czy zna Pan/i założenia i cele LSR (Lokalnej Strategii Rozwoju)?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak
- ☐ Nie

16. Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak
- ☐ Nie

17. Czy otrzymał/a Pan/i dofinansowanie dla swojego projektu?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak
- ☐ Tak, ale nie na wszystkie składane projekty
- ☐ Nie otrzymałem/am

**PYTANIA DLA BENEFICJENTÓW KTÓRZY NIE OTRZYMALI
DOFINANSOWANIA NA CO NAJMNIJ JEDEN ZŁOŻONY WNIOSEK O
DOFINANSOWANIE**

18. Na projekty z jakiego zakresu Pan/i organizacja aplikowała nieskutecznie w ramach PROW 2014-2020

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ obiekty społeczno-kulturalne
- ☐ promocja obszarów wiejskich
- ☐ infrastruktura turystyczna
- ☐ infrastruktura sportowa i rekreacyjna
- ☐ infrastruktura drogowa
- ☐ wsparcie lokalnego potencjału zatrudnienia (w tym dotacje na utworzenie lub prowadzenie działalności gospodarczej)
- ☐ poprawa warunków do życia osób niepełnosprawnych
- ☐ poprawa warunków do życia osób przed 30 rokiem życia
- ☐ poprawa warunków życia osób po 50 roku życia
- ☐ poprawa warunków życia kobiet
- ☐ kultywowanie tradycji społeczności lokalnej oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej

19. Na jakim etapie Pana/i wniosek został odrzucony?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Na etapie oceny formalnej
- ☐ Na etapie oceny merytorycznej
- ☐ Na etapie weryfikacji wniosku przez Samorząd Województwa

20. Jaki był powód odrzucenia wniosku?

21. Czy pomimo odrzucenia projekt został zrealizowany?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak, w takim samym zakresie
- ☐ Tak, ale w nieco mniejszym zakresie
- ☐ Tak, ale w znacznie ograniczonym zakresie
- ☐ Nie

22. Jeśli projekt został zrealizowany, to z jakich środków został sfinansowany?

PYTANIA DO BENEFICJENTÓW KTÓRZY OTRZYMALI DOFINANSOWANIE

23. Proszę powiedzieć czy współpraca z LGD miała wpływ na skuteczne aplikowanie w ramach PROW?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Zdecydowanie tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Raczej nie
- ☐ Zdecydowanie nie

24. Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu korzystał/a Pan/i z jakiejś formy wsparcia ze strony LGD?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak
- ☐ Nie

25. Jeśli korzystał Pan/i ze wsparcia LGD - Na jakim etapie wsparcie nastąpiło?

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ Na etapie składania wniosku
- ☐ Na etapie realizacji projektu
- ☐ Na etapie rozliczenia projektu

26. Jeśli korzystał Pan/i ze wsparcia LGD - Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielone przez LGD na etapie realizacji lub rozliczania projektu?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Zdecydowanie dobrze
- ☐ Dobrze
- ☐ Przeciętnie
- ☐ Źle
- ☐ Bardzo źle
- ☐ Trudno powiedzieć

27. Z jakiego zakresu Pan/i organizacja realizowała projekty w ramach PROW 2014-2020 (wielokrotny wybór)

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ Obiekty społeczno-kulturalne
- ☐ Promocja obszarów wiejskich
- ☐ Infrastruktura turystyczna
- ☐ Infrastruktura sportowa i rekreacyjna
- ☐ Infrastruktura drogowa
- ☐ Wsparcie lokalnego potencjału zatrudnienia (w tym dotacje na rozpoczęcie lub rozwijanie działalności gospodarczej)
- ☐ Poprawa warunków życia osób z niepełnosprawnością
- ☐ Poprawa warunków życia osób przed 30 rokiem życia
- ☐ Poprawa warunków życia osób po 50 roku życia
- ☐ Poprawa warunków życia kobiet
- ☐ Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej

28. Jakie grupy są głównymi odbiorcami efektów Pani/a projektu lub projektów

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ Ja i moja rodzina
- ☐ Moja organizacja (Stowarzyszenie, KGW, OSP itp.)
- ☐ Ogół mieszkańców gminy
- ☐ Turyści
- ☐ Przedsiębiorstwa
- ☐ Inne (wskaż w kolejnym pytaniu)

29. Jeśli zaznaczył Pan/i pozycję inne proszę opisać

.....

30. Czy procedury wyboru projektów stosowane przez LGD były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla Państwa?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Zdecydowanie tak

☐ Raczej tak

☐ Raczej nie

☐ Zdecydowanie nie

☐ Trudno powiedzieć

31. Czy przyjęte przez LGD kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Zdecydowanie tak

☐ Raczej tak

☐ Raczej nie

☐ Zdecydowanie nie

☐ Trudno powiedzieć

32. Czy kryteria wyboru stosowane przez LGD były jednoznaczne i obiektywne?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Zdecydowanie tak

☐ Raczej tak

☐ Raczej nie

☐ Zdecydowanie nie

☐ Trudno powiedzieć

33. Co wg Pana/i należy poprawić w kryteriach wyboru w kolejnych latach?

.....

.....

.....

.....

.....

34. Czy na etapie realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Tak (proszę odpowiedzieć na pytanie poniżej)

☐ Nie (proszę pominąć pytanie poniżej)

35. Jakiego rodzaju problemy napotkał Pan/i na etapie realizacji lub rozliczania projektu?

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

☐ Problemy związane z bezpośrednio z przedmiotem działalności

☐ Problemy finansowe

☐ Problemy formalno-prawne

☐ Problemy personalne (z pracownikami, członkami organizacji, partnerami itp.)

☐ Problemy z terminową realizacją harmonogramu.

☐ Niewystarczająca wiedza, brak informacji lub trudności w dostępie do informacji

☐ Inne (wskaz w kolejnym pytaniu)

36. Jeśli zaznaczył Pan/i "inne" proszę wskazać jakie?

.....

.....

.....

.....

.....

37. Gdyby Pan/i nie otrzymała dofinansowania złożone wnioski o dofinansowanie

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ W większości zostałyby zrealizowane, w tym samym zakresie
- ☐ Zostałyby zrealizowane w nieco mniejszym zakresie
- ☐ Zostałyby zrealizowane w dużo mniejszym zakresie
- ☐ Nie zostałyby zrealizowane

OCENA DZIAŁANIA LGD

38. W jakim stopniu zgadza się Pan/i z następującymi stwierdzeniami? Proszę ocenić następujące kwestie:

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć
Jestem poinformowany o aktualnych działaniach LGD	☐	☐	☐	☐	☐
LGD dostarcza kompletnej i rzetelnej wiedzy potrzebnej do rozwiązania problemu	☐	☐	☐	☐	☐
Pracownicy biura LGD w razie problemów szybko	☐	☐	☐	☐	☐
reagują i służą wsparciem	☐	☐	☐	☐	☐
LGD jest otwarte na współpracę z innymi podmiotami	☐	☐	☐	☐	☐
LGD pyta mieszkańców o ich potrzeby i konsultuje kierunki rozwoju obszaru na którym działa	☐	☐	☐	☐	☐
Działalność LGD jest potrzebna	☐	☐	☐	☐	☐
Bez LGD obszar rozwickby się gorzej	☐	☐	☐	☐	☐
Widzę na obszarze gminy inwestycje i	☐	☐	☐	☐	☐

**działania
finansowane ze
środków UE**

**Dzięki LGD
mieszkańcy są
bardziej skłonni
do podejmowania
działań
przedsiębiorczych**

☐☐☐☐☐

**Dzięki
działalności LGD
obszar (gmina)
jest bardziej
znany w okolicy**

☐☐☐☐☐

**Poprzez LSR
mieszkańcy
mogą mieć realny
wpływ na to co
dzieje się w ich
najbliższym
otoczeniu**

☐☐☐☐☐

**LSR odpowiada
realnym
potrzebom
obszaru**

☐☐☐☐☐

**Mieszkańcy chcą
aby działania
zrealizowane w
ramach LSR były
kontynuowane**

☐☐☐☐☐

39. Czy zauważył Pan/i jakieś negatywne efekty działania LGD dla obszaru który obejmuje?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Nie

☐ Tak (proszę wskazać w pytaniu niżej)

40. Jeśli zaznaczył/a Pan/i odpowiedź tak w poprzednim pisaniu proszę opisać jakie.

41. Jakie rodzaje wsparcia są wg Pana/i najbardziej przydatne dla potencjalnych beneficjentów:

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ Aktualne informacje i dokumenty umieszczane na stronie www LGD
- ☐ Informacje w mediach społecznościowych dotyczące aktualnych wydarzeń i możliwości
- ☐ Indywidualne konsultacje - osobiste lub zdalne
- ☐ Szkolenia i wizyty studyjne
- ☐ Inne (proszę wskazać w kolejnym pytaniu)

42. Jeśli zaznaczył Pan/i "inne" proszę o wymienienie:

43. W jaki sposób LGD powinno przekazywać informacje o możliwościach pozyskania środków oraz naborach wniosków o dofinansowanie aby taka informacja łatwo i szybko dotarła do Pana/i

44. Czy planuje Pan/i aplikowanie o środki w przyszłej perspektywie finansowej za pośrednictwem LGD

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak
- ☐ Nie
- ☐ Trudno powiedzieć

45. Na wsparcie jakiego rodzaju chcieliby Państwo uzyskać wsparcie ze środków UE w przyszłości?

.....

.....

.....

.....

.....

Ta treść nie została utworzona ani zatwierdzona przez Google.

Formularze Google

Ankieta dla mieszkańców obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej"

Zapraszamy Państwa - mieszkańców Powiatu Nizańskiego, wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania "Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej" do wyrażenia opinii na temat warunków życia mieszkańców.

Ankieta

jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. **W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Zdecydowanie tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Trochę tak/trochę nie
- ☐ Raczej nie
- ☐ Zdecydowanie nie
- ☐ Nie mam zdania

2. **W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2014 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Zdecydowanie tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Trochę tak/trochę nie
- ☐ Raczej nie
- ☐ Zdecydowanie nie
- ☐ Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

[illegible]

[illegible]

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Zaznacz tylko jedną odpowiedź w rzędzie.

	Tak	Nie	Nie wiem
Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych przez gminę (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)	☐	☐	☐
Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam albo w ramach grupy, do której należę)	☐	☐	☐
Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)	☐	☐	☐
Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)	☐	☐	☐
Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)	☐	☐	☐
Jestem członkiem rady/komitetu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)	☐	☐	☐
Znam najważniejsze fakty historyczne	☐	☐	☐

dotyczące mojej
miejscowości/gminy

Potrafię wskazać
najważniejsze atrakcje
turystyczne w okolicy

☐ ☐ ☐

Na terenie mojej gminy
mogą rozwijać się
zawodowo

☐ ☐ ☐

W mojej gminie
powstaje wiele firm

☐ ☐ ☐

W mojej gminie chętnie
inwestują
przedsiębiorcy

☐ ☐ ☐

Na terenie mojej gminy
są sprzyjające warunki
dla turystów i osób
przyjezdnych

☐ ☐ ☐

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w Pana/i gminie

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Zdecydowanie tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Trudno powiedzieć
- ☐ Raczej nie
- ☐ Zdecydowanie nie
- ☐ Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Tak

☐ Nie

7. Jeśli rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania jakie są tego powody?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Nie rozważam

☐ Trudny dostęp do edukacji

☐ Trudny dostęp do instytucji kultury

☐ Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi

☐ Brak perspektyw zawodowych

☐ Powody osobiste/ rodzinne

☐ Inne

8. Jeśli rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania jakie są tego powody? (Proszę opisać jeśli zaznaczył/a Pan/i pozycję "Inne")

9. Czy w Pana/i gminie, począwszy od 2014 r. realizowano projekty ze środków unijnych?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

☐ Tak

☐ Nie

10. **Jeśli w Pana/i gminie były realizowane projekty ze środków unijnych - Ile projektów realizowano?**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Od 1 do 5
- ☐ Od 5 do 10
- ☐ Więcej niż 10
- ☐ Nie wiem dokładnie

11. **Jeśli w Pana/i gminie były realizowane projekty ze środków unijnych - Czy poprawiły one warunki życia w gminie?**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Zdecydowanie tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Trudno powiedzieć
- ☐ Raczej nie
- ☐ Zdecydowanie nie
- ☐ Nie mam zdania

12. **Jeśli w Pana/i gminie były realizowane projekty ze środków unijnych -Czy korzystał/a Pan/i osobiście z infrastruktury lub obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2014 roku.**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak często
- ☐ Tak, czasem
- ☐ Trudno powiedzieć
- ☐ Nie

13. **Jeśli w Pana/i gminie były realizowane projekty ze środków unijnych -Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak
- ☐ Nie
- ☐ Trudno powiedzieć

14. **Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2014 r.?**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak, często
- ☐ Tak, czasem
- ☐ Trudno powiedzieć
- ☐ Nie

15. **Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców?**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak
- ☐ Nie
- ☐ Trudno powiedzieć

16. **Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (prosimy o zaznaczenie trzech najważniejszych obszarów)**

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
- ☐ Infrastruktura i oferta kulturalna
- ☐ Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
- ☐ Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
- ☐ Infrastruktura drogowa
- ☐ Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)
- ☐ Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
- ☐ Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
- ☐ Warunki życia osób niepełnosprawnych
- ☐ Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
- ☐ Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem

17. **Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania "Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej"?**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Tak
- ☐ Nie

18. **Jeśli zna Pan/i LGD "Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej"
W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?**

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ od znajomych, sąsiadów
- ☐ w instytucji (urząd, szkoła)
- ☐ z lokalnej prasy
- ☐ widziałem/am działania LGD
- ☐ uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie
- ☐ Inne

19. **Czy brał/a Pan/i udział w wydarzeniach realizowanych przez LGD lub korzystał ze wsparcia finansowego za jej pośrednictwem**

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ Nie, nie korzystałem
- ☐ Brałem udział w imprezach lub wydarzeniach organizowanych lub wspieranych przez LGD
- ☐ Brałem udział w szkoleniach lub spotkaniach prowadzonych przez LGD
- ☐ Ja lub organizacja której jestem członkiem, ubiegała się lub uzyskała dofinansowanie ze środków LGD

20. **Jakie formy informowania o działalności LGD są wg Pana/i najbardziej skuteczne:**

Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

- ☐ Strona internetowa LGD
- ☐ Profile w mediach społecznościowych
- ☐ Informacje na stronach poszczególnych gmin oraz powiatu
- ☐ Informacje wysyłane bezpośrednio drogą mailową
- ☐ Bezpośrednie spotkania na terenie poszczególnych gmin
- ☐ Informacje w lokalnych mediach
- ☐ Inne (proszę wskazać poniżej)

21. **Jeśli zaznaczył Pan/i "inne" w pytaniu powyżej proszę określić jakie:**

.....

22. **Dla celów statystycznych prosimy o podanie następujących danych - Płeć:**

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Kobieta
- ☐ Mężczyzna

23. Status na rynku pracy

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
- ☐ Zatrudniony/a w rolnictwie
- ☐ Zatrudniony/a poza rolnictwem
- ☐ Uczący się/studiujący
- ☐ Osoba bezrobotna
- ☐ Emeryt, rencista
- ☐ Inne

24. Niepełnosprawność

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Osoba pełnosprawna
- ☐ Osoba niepełnosprawna posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności

25. Wykształcenie

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Podstawowe
- ☐ Zasadnicze zawodowe
- ☐ Gimnazjalne
- ☐ Średnie
- ☐ Policealne
- ☐ Licencjat lub inżynier
- ☐ Wyższe magisterskie
- ☐ Inne

26. Wielkość gospodarstwa rolnego

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Nie posiadam gospodarstwa rolnego
- ☐ do 5 hektarów
- ☐ od 6 do 10 hektarów
- ☐ od 11 do 20 hektarów
- ☐ od 21 do 50 hektarów
- ☐ powyżej 50 hektarów

27. Wiek

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ do 24 lat
- ☐ od 25 do 34 lat
- ☐ od 35 do 50 lat
- ☐ powyżej 50 lat

28. Miejsce zamieszkania - Gmina

Zaznacz tylko jedną odpowiedź.

- ☐ Nisko
- ☐ Jeżowe
- ☐ Ulanów
- ☐ Krzeszów
- ☐ Rudnik nad Sanem
- ☐ Harasiuki
- ☐ Jarocin

